

Convergence of International Humanitarian Law and International Human Rights Law in Armed Conflicts (iThenticate Similarity Report)

UMCS
MARIA CURIE-SKŁODOWSKA UNIVERSITY

**STUDIA IURIDICA
LUBLINENSIA**

Faculty of Law and Administration

Convergence of International Humanitarian Law and International Human Rights Law in Armed Conflicts

*Konwergencja międzynarodowego prawa humanitarnego
i prawa międzynarodowego praw człowieka w konfliktach zbrojnych*

ABSTRACT¹

Convergence of International Humanitarian Law and International Human Rights Law in Armed Conflicts. International humanitarian law and human rights law converge and permeate each other because both these disciplines of public international law are founded on natural law. Although international humanitarian law constitutes a *lex specialis*, the general rules on the interpretation of treaties clearly indicate that international human rights law must be interpreted in the context of other rules of international law, and its derogations, if any, must be compatible with other international obligations of the state, including with humanitarian law. Where a conflict arises between international humanitarian law and international human rights law, the mechanism for resolving conflicts between norms has been supplemented by the International Court of Justice by applying an interpretation based on the principle of "systemic integration", resulting in the "humanisation" of international humanitarian law. As regards the application of universal and regional instruments of international human rights law, we face "humanisation" of them. That is why more and more attention is paid in practice to the complementarity of international humanitarian law and international human rights law, and this is confirmed in United Nations discussions and resolutions on the situation in armed conflicts.

Keywords: international humanitarian law; international human rights law; armed conflict; complementarity of humanitarian law and human rights law; principle of systemic integration

INTRODUCTION

Members of the international community increasingly argue that human rights, democracy and socio-economic development are all interdependent. If human rights are not respected, it will be impossible to preserve global peace and security. It should therefore be proposed that although international humanitarian law and international human rights law are still considered two different branches of international law, their dichotomy is currently being more and more discussed. This paper seeks to examine to what extent it is about a variety of forms of armed conflict and to what extent it is the case of militarisation of the internal security management of states.

The issue of convergence of international humanitarian law and international human rights law is extremely important in the practice of law application and enforcement by states and international organizations. This is so because the vagueness and even gaps in the

---

¹ CORRESPONDENCE ADDRESS:xxx.

provisions of international humanitarian law with regard to non-international armed conflicts, protection of refugees, displaced persons, victims of natural disasters and other emergencies, as well as situations of tensions, military occupation and new forms of transnational combat against various threats or terrorism made it necessary to cover such situations by the system of international human rights law.

To examine the peculiarities and scope of the convergence of the two branches of law, the legal dogmatic method, the comparative method and the analysis of the current case law of international bodies and committees will be used. These methods will make allow us to verify if and to what extent international humanitarian law and international human rights law are slowly converging, interweaving and even, to a small extent, overlapping, since both of these branches of international law are based on natural law and the concept of international community within which a human person holds a prominent position as a subject of law.

RESEARCH AND RESULTS

1. Purpose and subject of international humanitarian law and the international human rights law

International humanitarian law and international human rights law take as their common foundation the respect for the human person, their dignity and inalienable rights². Of fundamental importance for the protection of human rights in the UN system is the UN Charter³, which points to the interdependence between peace, development and human rights, while the obligations of UN members to cooperate internationally in pursuit of the UN's goals and values provided the appropriate framework and possibilities for action⁴. International or non-international conflicts dealt with by the UN since 1960 have often provided an opportunity for the UN General Assembly, the Security Council or the Commission on Human Rights, and now the Human Rights Council, to recommend that warring parties apply international human rights and international humanitarian law jointly and simultaneously⁵. At the first United Nations

2 K. Orzeszyna, M. Skwarzyński, R. Tabaszewski, Prawo międzynarodowe praw człowieka, Wydawnictwo C.H. Beck, 2nd edition, Warszawa 2022, pp. 276-277; K. Orzeszyna, The Right to a Natural and Dignified Death, "Studia Iuridica Lublinensia", Vol 29, No 4 (2020), p. 221, <https://journals.umcs.pl/sil/article/view/10832>, <https://dx.doi.org/10.17951/sil.2020.29.4.221-232>.

3 Charter of the United Nations, 24 October 1945, 1 UNTS XVI

4 K. Drzewicki, Prawa człowieka w Karcie NZ i w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, "Sprawy Międzynarodowe" 1998, no. 3, p. 13.

5 M. Bettati, Droit humanitaire, Éditions Dalloz, Paris 2012, p. 58.

Conference on Human Rights in Tehran in 1968, Resolution XXIII "Human Rights in Armed Conflicts" was adopted, in which it was noted that "peace is the underlying condition for the full observance of human rights and war is their negation".⁶ The participants of the Conference concluded that the implementation of international humanitarian law was the best guarantee for the protection of fundamental rights in armed conflict situations. Resolution XXIII was subsequently reaffirmed by the United Nations General Assembly in Resolution 2444 (XXIII) of 1968 with the same title⁷. On the basis of that resolution, the Secretary-General of the United Nations prepared two reports in 1969 and 1970 on measures to be taken to enhance the protection of individuals during armed conflicts. Then the General Assembly adopted Resolution 2675 (XXV) of 1970, in which it called for human rights to be respected during armed conflicts and reaffirmed that "fundamental human rights, as accepted in international law and laid down in international instruments, continue to apply fully in situations of armed conflict".⁸ A kind of culmination of the efforts related to the convergence of international human rights law and international humanitarian law were the Additional Protocols to the Geneva Conventions of 1949, including in particular the provisions of Article 75 of the First Additional Protocol of 1977, which contains fundamental guarantees explicitly referring to human rights⁹. In view of the above, there is a convergence of the content of human rights and humanitarian law that states are obliged to respect.

International humanitarian law does not contain a prohibition of the application of rules of other branches of international law when these can provide better protection¹⁰. Under general international law, an armed conflict is not the reason for termination or suspending human rights agreements (treaties), as confirmed by the draft articles of the Committee on International Law on the impact of armed conflicts on the validity of agreements (treaties)¹¹. The purpose of international humanitarian law is to promote civilised conduct during armed conflicts. It aims

⁶ Human Rights in Armed Conflicts. Resolution XXIII adopted by the International Conference on Human Rights, Tehran, 12 May 1968, Final Act of the International Conference on Human Rights, UN Doc A/CONF 32/41 p. 18 (1968), <https://digitallibrary.un.org/record/701853>

⁷ Resolution 2444 (XXIII).

⁸ Resolution 2675 (XXV).

⁹ A. Szpak, Międzynarodowe prawo humanitarne, Toruń 2014, pp. 410-411; G. Oberleitner, Humanitarian Law as a source of Human Rights Law, [in:] The Oxford Handbook of Human Rights Law, ed. D. Shelton, Oxford University Press 2015, p. 291.

¹⁰ Article 75 (8) of the First Additional Protocol to the Geneva Conventions of 1949.

¹¹ See the articles adopted at first reading by the International Law Commission, including in particular Article 5 and the Annex thereto, Rapport de la Commission du droit International 60ème session (2008), A/63/10, pp. 80-135.

to "control the damage" caused by war, not to ban it at all. Hence its area of application is practically reduced to the battlefield¹². As is the case in international human rights law, international humanitarian law also incorporates the principle expressed in Article 27 of the Fourth Geneva Convention of 1949, which provides that "all protected persons shall be treated with the same consideration by the Party to the conflict in whose power they are, without any adverse distinction based, in particular, on race, religion or political opinion."¹³ International humanitarian law is positioned from the very beginning as a global and universal law, even if the subsequent transposition of its norms into national law gives it a somewhat new territorial dimension.¹⁴ Its sources are rooted in religious and knighthood values that required honour, loyalty and protection for the weaker. They often refer to the idea of "civilization" as opposed to "barbarity".

International case-law points to important elements on how to apply and supplement international humanitarian law and international human rights law. It is therefore about a certain evolution towards abandoning the legal arguments preventing the simultaneous application of international humanitarian law and international human rights law in the context of the ongoing war against terrorism.¹⁵ Human rights bodies have also recognised that instruments in this area apply to hostilities conducted by States Parties carry out on their own territories or at the invitation of the authorities of another State¹⁶ and the possibility of applying the derogation

12. Bettati, *Droit humanitaire*, Éditions Dalloz, Paris 2012, p. 55.

13. Geneva Convention Relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War (Fourth Geneva Convention), Geneva 12.8.1949, UNTS vol. 75 p. 287.

14. It is covered by numerous conventions in the late nineteenth, early twentieth centuries: the convention of 1864 and the conventions of 1899 and 1907, the sources of "law of war" or the "Hague law". It is partially incorporated and expanded in the four conventions of 1949 and the protocols of 1977, which deal specifically with the "Geneva law"; its philosophical sources are older than the sources of human rights.

15. Detainees were denied protection of the rights guaranteed by the conventions, on the grounds that they were foreigners and had been detained outside the national territory. They were also denied protection under international humanitarian law on the ground that they did not participate in an international armed conflict because they belonged to and operated as part of non-state armed groups. Pursuant to the fundamental guarantees contained in Article 3 common to all four Geneva Conventions, they were also denied such protection on the ground that the war against terrorism was not considered an international armed conflict, since it involved several States. It is in this context that the possibility of protection within these two branches of international law must be recognised and understood. F. Bouchet-Saulnier, *Dictionnaire pratique du droit humanitaire*. Paris 2013, p. 38.

16. ECtHR, *McCann and Others v. the United Kingdom*, 27 September 1995, Application no. 18984/91; ECtHR, *Gül v. Turkey*, 14 December 2000, Application no. 22676/93; ECtHR, *Alya Oğur v. Turkey*, 20 May 1999, Application no. 55032/12; ECtHR, *Hamiyet Kaplan and Others v. Turkey*, 13 September 2005, Application no. 36749/97; ECtHR, *Isayeva, Yusupova and Bazayeva v. Russia*, 24 February 2005, Application no. 57947/00, 57948/00 and 57949/00 and *Isayeva v. Russia*, 24 February 2005, Application no. 57950/00.

clause independently in precisely defined circumstances.¹⁷ The issue of serious violations of human rights during armed conflicts essentially affects the activities of all human rights protecting bodies¹⁸. International bodies have extended the scope of application *ratione loci* to include instruments obliging States Parties to respect them in operations carried out in territories outside their boundaries¹⁹, while exercising "effective control"²⁰, and this has been calculated and limited.²¹

2. Similarities between international humanitarian law and international human rights law

Both the similarities and the interpenetration of the systems of international humanitarian law and international human rights law result from the adoption of documents relevant to these two branches of international law. It is only four months between the adoption of the Universal Declaration of Human Rights and the Geneva Conventions. The political climate that accompanied their adoption was not radically different. The ideas of international and cross-border solidarity and the activities of non-governmental organizations led to the conclusion that each individual is a holder of trust not only vis-à-vis its own state but also towards other members of the international community. Especially as regards the three principles common to humanitarian international law and international human rights law, namely: the principle of inviolability, i.e. the right to respect for life and physical and moral

¹⁷ Article 15 of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, (ETS No. 5), 213 UNTS 222, as amended by Protocols Nos 3, 5, 8, and 11. and article 4 of the International Covenant on Civil and Political Rights, opened for signature at New York on 19 December 1966, 2 UNTS vol. 999, p. 171.

¹⁸ I. Topa, Prawa ofiar poważnych naruszeń praw człowieka świetle orzecznictwa regionalnych organów ochrony praw człowieka, [in:] Wpływ Europejskiej Konwencji Praw Człowieka na systemy ochrony praw człowieka oraz międzynarodowe prawo humanitarne, ed. E. Karska, Warszawa 2013, p. 145.

¹⁹ The International Red Cross Committee noted that "[...] while Council of Europe states have been determined to "carry" their obligations abroad when they engage in detention, based either on effective control over persons or the relevant territory, the case law is unsettled as regards the extraterritorial application of human rights norms governing the use of force. (31st International Conference of the Red Cross and Red Crescent, Geneva, Switzerland, 28 November – 1 December 2011, Report "International Humanitarian Law and the challenges of contemporary armed conflicts", 31IC/11/5.1.2, p. 15).

²⁰ ECtHR, *Loizidou v. Turkey*, 23 March 1995, Application no. 15318/89; Inter-American Commission on Human Rights, *Castro Al. v. United States*, 29 September 1999, Case no. 10951, par. 249 and 25; Human Rights Committee, *Lopez Burgos v. Uruguay*, 29 July 1981, UN Doc. CCPR/C/13/D/52/1979; Human Rights Committee, General comment 34, 31 May 2004, UN Doc. CCPR/C/21/Rev.1/Add. 13, para. 25.

²¹ Views of the Human Rights Committee in *Lopez Burgos/ Delia Saldias de Lopez v. Uruguay* (Communication n° 52/1979), 29 July 1981, UN Doc. CCPR/C/13/D/52/1979 (1981), par. 12.3 ; *Celiberti de Casariego v. Uruguay* (Communication n° 56/1979), 29 July 1981, UN Doc. CCPR/C/13/D/56/1979 (1981); *Stocké v. the Federal Republic of Germany*, ECoHR Series A, n° 199, p. 24, par. 166.

integrity (prohibition of torture, inhuman and degrading treatment ...); the principle of non-discrimination (based on race, religion, sex, nationality, belief ...); the principle of certainty (prohibition of retaliatory measures, collective punishment: taking hostages, deportation ...²², one should notice the convergence of international humanitarian law and international human rights law both in their content and through international mechanisms, in particular with respect to more and more frequent non-international armed conflicts. Therefore, there are rarely any problems for which these two branches of international law provide for incompatible solutions²³.

3. Differences between international humanitarian law and international human rights law

The difference between international humanitarian law and international human rights law is mainly due to the fact that these two branches of international law are related to different periods of their historical development.²⁴ International humanitarian law focuses on basic protection, i.e. what is commonly referred to as the "hard core" of human rights²⁵. Its provisions are therefore a compromise between military needs and the principle of humanity, between what is necessary to defeat the enemy and what is pointless and cruel.²⁶ It should also be noted that codification of humanitarian international law was initiated in the late 19th century based on customary rules, often very old, whereas codification on human rights and freedoms was

²² Międzynarodowe prawo humanitarne we współczesnym świecie. Osiągnięcia i wyzwania, ed. T. Jasudowicz, Toruń 2007, p. 145.

²³ M. Sassòli, Relations entre droit humanitaire et droits humains, [in:] M. Hertig Randall, M. Hottelier (dir), Introduction aux droits de l'homme, Genève – Zurich – Bâle 2014, p. 153.

²⁴ „50 ans de déclaration universelle des droits de l'homme: droits de l'homme et droit international humanitaire », n° 831, septembre 1998 (numéro spécial); także L. Doswald-Beck, S. Vite, Le droit international humanitaire et le droit des droits de l'homme, « Revue internationale de la Croix-Rouge », n° 800, avril 1993, pp. 99-128.

²⁵ A. Biad, Droit international humanitaire, 2e édition, Ellipses Édition Marketing : Paris 2006, p. 41.

²⁶ Provisions set out in the Lieber Code, see: Instructions for the Government of the United States in the Field of 24 April 1863, promulgated by Lincoln as "General Orders No. 100", Revue internationale de la Croix-Rouge 1953, pp. 401-409, 476-482, 635-645 i 974-980 and Henry Dunant, see A. Durand, International Committee of the Red Cross, Geneva 1981, p. 10; M. Bettati, Droit humanitaire, Éditions Dalloz, Paris 2012, p. 54; A. Bouvier, International Humanitarian Law and the Law of Armed Conflict, Peace Operations Training Institute, Williamsburg 2012, p. 14; Barbara Janusz-Pawletta, Międzynarodowe prawo humanitarne konfliktów zbrojnych, Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, Warszawa 2013, p. 37, M. Marcinko, Międzynarodowy Ruch Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca, [in:] Międzynarodowe prawo humanitarne konfliktów zbrojnych, eds. Z. Falkowski, M. Marcinko, Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej, Warszawa 2014, pp. 96-98; V. Harouel-Bureloup, Traité de droit humanitaire, Presses Universitaires de France, Paris 2005, p. 97-98.

generally adopted just after the second World War, even if their formal recognition is linked to the 18th century revolutions: American and French.

However, there are differences between these two branches of international law, namely: human rights apply to all individuals without any discrimination while international humanitarian law distinguishes between civilians and combatants²⁷. The systems of international humanitarian law and international human rights law differ because of the situations they regulate. The human rights system encompasses, by its very nature, the time of peace, introduction and maintenance of democracy and the rule of law. It builds legal and organisational instruments to guarantee the freedom and rights of the human person, while the war limits the exercise of certain fundamental freedoms, such as: freedom of assembly, freedom of association, including the exercise of certain social, economic and cultural rights.²⁸ Fundamental concepts of international human rights law, such as: the right to life, the right to freedom, judicial guarantees, non-discrimination and the rule of law are in conflict with certain provisions of international humanitarian law, in particular the principles of military necessity and proportionality, since they legitimise, in certain circumstances, the infringement of the right to life and the acceptance for detention without a judicial decision, resulting in an infringement of the right to freedom and classical legal guarantees.²⁹

Moreover, international humanitarian law governs wartime relations between states, ensures the protection of individuals against foreign authorities, and not only states but also individual perpetrators can be held criminally responsible for violations of international humanitarian law³⁰. International human rights law generally applies in peacetime, protects individuals against authorities of their respective states, and the responsibility for violations of its provisions is borne by states³¹.

27 M. Marcinko, Podstawowe zasady międzynarodowego prawa humanitarnego konfliktów zbrojnych, [in:] Międzynarodowe prawo humanitarne konfliktów zbrojnych, eds. Z. Falkowski, M. Marcinko, Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej, Warszawa 2014, pp. 63-76.

28 J. Meurant, Droit de l'homme et droit international humanitaire: spécificités et nonvergences, « Revue internationale de la Croix-Rouge » 1993, p. 93-98 ; 1 Doswald-Beck, S. Vites, Le droit international humanitaire des droits de l'homme, « Revue internationale de la Croix-Rouge » 1993, p. 99-128 ; D. Weisbrodt, P.L. Hicks, Mise en œuvre des droits de l'homme et du droit humanitaire dans les relations de conflits armés, « Revue internationale de la Croix-Rouge » 1993, pp. 129-150.

29 B. Janusz-Pawletta, Międzynarodowe prawo humanitarne konfliktów zbrojnych, Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, Warszawa 2013, pp. 34-40.

30 A. Szpak, Międzynarodowe prawo humanitarne, Toruń 2014, p. 409.

31 K. Orzeszyna, M. Skwarzyński, R. Tabaszewski, International Human Rights Law, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2023, pp. 273-276.

International humanitarian law, as a special law, does not protect all those staying in the territory of the warring parties. The guarantees granted to detainees shall only apply to individuals imprisoned for activities related to an armed conflict.³² On the other hand, it is international human rights law that contains a whole set of general rules which are common to all human beings³³.

International humanitarian law has traditionally been put into practice by means of permanent controls in the form of prevention and on-site correction, while international human rights law puts in practice *a posteriori* controls and at the request of the parties (a state, individual, other entities), through judicial or quasi-judicial procedures³⁴. International human rights law provides for a more institutionalized mechanism that focuses, on the one hand, on the examination of applications concerning violations of guaranteed rights and the replies of respective violating states and, on the other hand, on adversarial judicial procedures³⁵. In this context, reference is made to the role of the International Court of Justice in the Hague and the quasi-judicial body of the Human Rights Committee in Geneva established under the International Covenant on Civil and Political Rights (1966), or to regional judicial bodies such as the European Court of Human Rights in Strasbourg and other, non-European courts.

Today, despite many fundamental differences, it is noted that these two systems of norms of international law are gradually converging as a result of the global movement for human rights³⁶.

DISCUSSION AND CONCLUSIONS

Applying a systematic interpretation to resolving conflicts of norms of international humanitarian law and international human rights law in armed conflicts

International humanitarian law has for a long time been generally understood as a special law (*lex specialis*), the application of which in conflict situations replaces the general

³² Article 75 of the Protocol and Articles 4 and 5 of Protocol II, Protocols Additional to the Geneva Conventions of 12.8.1949, Relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol I) and Relating to the Protection of Victims of Non-International Armed Conflicts (Protocol II), done at Geneva on 8.6.1977 (UNTS vol. 1125).

³³ K. Orzeszyna, Universalism of Human Rights: Notion of Global Consensus or Regional Idea, Review of European and Comparative Law, Volume XLVI YEAR 2021, Issue 3, pp. 165–176, DOI: <https://doi.org/10.31743/recl.12428>; A. Biad, Droit international humanitaire, op.cit., p. 42.

³⁴ M. Sassòli, Relations entre droit humanitaire et droits humains, op.cit., p. 152.

³⁵ K. Orzeszyna, M. Skwarzyński, T. Tabaszewski, Prawo międzynarodowe ..., op. cit., pp. 166-171; 193-194.

³⁶ M. Bettati, Droit humanitaire, op.cit, p. 56.

principles of international human rights law (*lex generalis*)³⁷ However, this distinction has been now abandoned in favour of the simultaneous application of these two branches of international law and the extraterritorial application of human rights when the state exercises effective control on the territory or towards individual foreigners³⁸ To regulate the simultaneous application of different rules, the principle is that special law provided for in a particular situation (*lex specialis*) takes precedence over general law (*lex generalis*)³⁹ Therefore, if we follow an interpretation compliant with the rule of good faith, it is logical to take the view that, international humanitarian law contains specific provisions for situations of armed conflict, and that is why it should be applied first. Otherwise, in situations where international humanitarian law is silent or vague, the term "*lex specialis*" loses its meaning, while human rights become the preferred norm for application, including their extraterritorial application, according to the criterion of effective control. This interpretation allows for the removal of possible legal loopholes, which are the result of too restrictive and literal interpretation of different concepts of international humanitarian law and international human rights law⁴⁰.

The scarcity of the protection offered by international humanitarian law in situations of non-international (or transnational) armed conflict⁴¹ and legal loopholes in international humanitarian law to combat such crimes in armed conflicts seem to have forced controlling bodies to resort to the application of international human rights law.⁴² The situation in which international humanitarian law and international human rights law have been applied simultaneously has, in some cases, resulted in a conflict of norms. The International Court of Justice, in its case law, has recognised the need to complement and jointly apply international

³⁷ As the provisions of humanitarian law are "special" in relation to the more "general" human rights law provisions, the former must, as a consequence, precede the latter. J. d'Aspremont, J. de Hemptinne, *Droit international humanitaire*, Paris 2012, p. 87.

³⁸ ECtHR, *Al-Jedda v. the United Kingdom*, Application no. 27021/08, judgment, Grand Chamber, 7 July 2011, paragraphs 140-149. F. Bouchet-Saulnier, *Dictionnaire pratique*, op.cit., pp. 308; 318.

³⁹ K. Mejri, *Le droit international humanitaire dans la jurisprudence internationale*, L'Harmattan, Paris 2016, pp. 118-120.

⁴⁰ F. Bouchet-Saulnier, *Dictionnaire pratique* ..., op. cit., pp. 309-310.

⁴¹ Chapter VII of the Charter of the United Nations, 24 October 1945, 1 UNTS XVI

⁴² Currently, however, it is commonly argued that threats to international peace and security may also be caused by human rights and humanitarian law violations. Therefore, Resolution 771 of the UN Security Council of 13.8.1992 regarding the conflict in Bosnia and Herzegovina applied an extensive interpretation of Article 39 of the UN Charter and stated that in a situation of regular, violations of internationally recognised humanitarian rules, there is a threat to the peace, breach of the peace. The Security Council recognised also that mass violations of human rights may become a basis for the use of measures provided for in Chapter VII of the UN Charter. R. Wieruszewski, *Spółeczność międzynarodowa wobec masowych naruszeń praw człowieka w byłej Jugosławii*, "Sprawy Międzynarodowe" 1998, no. 3, pp. 97-98.

humanitarian law and international human rights law⁴³. International jurisdiction, including especially the International Court of Justice, has developed an interpretation of human rights towards "humanising the rights of the human being." Interestingly, in a case concerning the legality of the threat or use of nuclear weapons in 1996⁴⁴, as well as in a case in 2004 concerning the legal consequences of the erection of a wall in the occupied Palestinian territories⁴⁵, the International Court of Justice, in a situation of conflict between the norms of international humanitarian law and international human rights law, did not attempt to resolve the contradiction by applying the general principle *lex posterior derogat priori*, but made a conciliatory interpretation based on the principle of "systemic integrity". The Court first applied a special rule (humanitarian law) and then a general rule (human rights) to resolve the conflict, thus interpreting the general rule in the light of the special rule. That was the way in which human rights provisions were applied to situations of armed conflict. Complementarity between international human rights law and international humanitarian law has thus been achieved⁴⁶.

Two advisory opinions of the International Court of Justice on the legality of the threat or use of nuclear weapons of 1996, as well as that of 2004 on the legal consequences of the construction of a wall in the occupied Palestinian territory stipulate that international human rights law instruments are applicable also during wartime. In the case of 8 July 1996, the International Court of Justice went back to its own opinion of 1951 on reservations to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide⁴⁷ stating that "these fundamental rules are to be observed by all States whether or not they have ratified the conventions that contain them, because they constitute intransgressible principles of international customary law."⁴⁸ In the advisory opinion of 1996, the International Court of Justice for the first time clearly recognised the link between international humanitarian law and

⁴³ K. Nari, *Le droit international humanitaire* ..., op. cit., p. 120.

⁴⁴ ICJ, *Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons* (Advisory Opinion of 8 July 1996), [1996], ICJ Reports 226, para. 25.

⁴⁵ *Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory* (Advisory Opinion of 9 July 2004), [2004], ICJ Reports 136, paras. 105-112.

⁴⁶ J. d'Aspremont, J. de Hemptinne, *Droit international humanitaire*..., op. cit., p. 88.

⁴⁷ In its Advisory opinion of 28 May 1951, the Court underlined the special nature of the Convention by stating that the prohibition of genocide constitutes an *erga omnes* obligation. The Court explained the general concept behind *erga omnes* obligations, prohibitions of acts of aggression and principles and rules concerning fundamental rights of the human being, including the protection against slavery and racial discrimination. ICJ, *Reservations to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide* (Advisory Opinion), [1951], Reports 15, para 31.

⁴⁸ ICJ, *Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons*, op. cit., para 79.

international human rights law, stating that “the protection of the International Covenant of Civil and Political Rights does not cease in times of war, except by operation of Article 4 of the Covenant whereby certain provisions may be derogated from in a time of national emergency.”⁴⁹ Since the rule concerning the respect for the right to life is not subject to derogation, the right not to be arbitrarily deprived of life is still relevant during hostilities. International humanitarian law, as a *lex specialis*, applies in armed conflicts because it has been adopted to determine the manner in which the fight is conducted. So it is in the light of this law that it should be determined what is an arbitrary deprivation of life. Therefore, it is only in the light of the law applicable to armed conflicts (*lex specialis*) and not the provisions of the Covenant (*lex generalis*) that it may be determined whether a case of death caused by the use of a certain type of weapon during an armed conflict can be regarded as an arbitrary deprivation of life contrary to Article 6 of the Covenant. Indeed, the International Court of Justice has stated in general terms that the International Covenant on Civil and political Rights is applicable during wartime, even if the conflict does not take place in the territories of the states parties⁵⁰. Thus, the Court of Justice has not questioned the extension of the scope of application of *ratione loci* either. In these cases, the International Court of Justice confirms the application of the human rights treaties in the event of armed conflict for two reasons. In substantive terms, the treaties' provisions on international human rights law go beyond conventional humanitarian law and fill a number of normative loopholes, especially in the context of non-international armed conflicts and internal unrest. At procedural level, the human rights treaties contain strengthening mechanisms to complement other more fundamental mechanisms by applying humanitarian law essentially involving preventive measures⁵¹. What is important here is the Court's statement on the validity of the covenants: The International Covenant on Civil and Political Rights and the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights⁵², as

49 International Covenant on Civil and Political Rights, opened for signature at New York on 19 December 1966; UN vol. 999, p. 171.

50 ICJ, Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons (Advisory Opinion of 8 July 1996), [1996], ICJ Reports 226, para 25.

51 D. Jinks, International Human Rights Law in Time of Armed Conflict, [in:] The Oxford Handbook of International Law in Armed Conflict, eds. Andrew Clapham, Paola Gaeta, Oxford University Press, Oxford 2015, pp. 34–665.

52 International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, opened for signature in New York on 19 December 1966; UNTS vol. 993, p. 3.

Faculty of Law and Administration

well as the Convention on the Rights of the Child⁵³. According to the Court, these agreements apply on the occupied Palestinian lands⁵⁴. In General comment no. 31, the Committee on Human Rights agrees that, in an armed conflict, human rights must be interpreted in the light of humanitarian law⁵⁵.

The decision of the International Court of Justice on the application of the Covenant during an armed conflict allows for stating that there is a complementarity between international humanitarian law and international human rights law⁵⁶. International judges, in making a conciliatory interpretation, ensure that the specific nature of humanitarian law, whose purpose is not to regulate relations between the state and its citizens, is preserved. This thesis is also supported by the analysis of debates concerning, for example, the definition of the crime of torture⁵⁷.

International humanitarian law can therefore be regarded as a category forming part of international human rights law in the broad sense. It is not about the difference between their internal nature, but about the context of the application of rules to protect the human person in different circumstances. By invoking the principle of systemic interpretation in interpretation of the principle of human rights in the light of humanitarian law, the International Court of Justice takes into account the development of human rights and this leads to the "humanisation" of international humanitarian law⁵⁸.

Concluding remarks

⁵³ Convention on the Rights of the Child adopted by the UN General Assembly on 20. 11. 1989; UNTS vol. 1577, p. 3.

⁵⁴ ICJ, Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory op. cit., para. 105-106. The International Court of Justice has not decided if the extraterritorial application of each of the covenants is based on the same criteria (paragraphs 109-113).

⁵⁵ Para. 11; "As implied in General Comment 29 [General Comment No. 29, on States of Emergencies, adopted on 24 July 2001, reproduced in Annual Report for 2001, A/56/40, Annex VI, paragraph 3], the Covenant applies also in situations of armed conflict to which the rules of international humanitarian law are applicable. While, in respect of certain Covenant rights, more specific rules of international humanitarian law may be specially relevant for the purposes of the interpretation of Covenant rights, both spheres of law are complementary, not mutually exclusive". General Comment No. 31, The Nature of the General Legal Obligation Imposed on States Parties to the Covenant adopted on 29 March 2004 (2187th meeting), CCPR/C/21/Rev.1/Add. 13, 26 May 2004, para.11; J. K. Kleffner, Scope of Application of International Humanitarian Law, [in:] The Handbook of International Humanitarian Law, ed. Dieter Fleck, Oxford University Press, Oxford 2013, p. 73.

⁵⁶ Szpak, Międzynarodowe prawo humanitarne, op. cit., p. 412.

⁵⁷ Under international humanitarian law, it is not necessary for the perpetrator to be a public official for his or her act to qualify as torture.

⁵⁸ J. d'Aspremont, J. de Hemptinne, Droit international humanitaire, op. cit., p. 82-89.

Faculty of Law and Administration

International humanitarian law and human rights law are slowly converging and permeate each other because both these disciplines of public international law are deeply rooted in natural law. Among the members of the international community, it is becoming increasingly common to believe that human rights and the preservation of global peace and security are becoming more and more complementary. Although international humanitarian law is a *lex specialis*, the general rules on the interpretation of treaties clearly indicate that international human rights law must be interpreted in the context of other rules of international law, and its derogations, if any, must be compatible with other international obligations of the state, including with humanitarian law. Where a conflict arises between international humanitarian law and international human rights law, the mechanism for resolving conflicts between norms that has traditionally privileged the principle of *lex specialis derogat legi generali* has been supplemented by the International Court of Justice by applying an interpretation based on the principle of "systemic integration", resulting in the "humanisation" of international humanitarian law.

Universal and regional instruments also directly apply humanitarian law in the field of international human rights law, when it constitutes a *lex specialis* for the interpretation of human rights. That is why more and more attention is paid in practice to the complementarity of international humanitarian law and international human rights law, which is confirmed in United Nations discussions and resolutions on the situation in armed conflicts.

REFERENCES

LITERATURE

Bettati M., Droit humanitaire, Éditions Dalloz, Paris 2012.

Bind A., Droit international humanitaire, 2e édition, Ellipses Édition Marketing : Paris 2006.

Bouchet-Saulnier F., Dictionnaire pratique du droit humanitaire. Paris 2013.

Bouvier A., International Humanitarian Law and the Law of Armed Conflict, Peace Operations Training Institute, Williamsburg 2012.

Aspremont J., de Hemptinne J., Droit international humanitaire, Paris 2012.

Doswald-Beck L., Vites S., Le droit international humanitaire et les droits de l'homme, « Revue internationale de la Croix-Rouge » 1993.

Drzewicki K., Prawa człowieka w Karcie NZ i w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, „Sprawy Międzynarodowe” 1998, no.3.

Durand A., The International Committee of the Red Cross, Geneva 1981.

Harouel-Bureloup V., Traité de droit humanitaire, Presses Universitaires de France, Paris 2005.

Faculty of Law and Administration

Janusz-Pawletta B., Międzynarodowe prawo humanitarne konfliktów zbrojnych, Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, Warszawa 2013.

Jinks D., International Human Rights Law in Time of Armed Conflict, [in:] The Oxford Handbook of International Law in Armed Conflict, eds. Andrew Clapham, Paola Gaeta, Oxford University Press, Oxford 2015.

Kleffner J.K., Scope of Application of International Humanitarian Law, [in:] The Handbook of International Humanitarian Law, ed. Dieter Fleck, Oxford University Press, Oxford 2013.

Mejri K., Le droit international humanitaire dans la jurisprudence internationale, L'Harmattan, Paris 2016.

Meurant J., Droit de l'homme et droit international humanitaire: spécificités et nonvergences, «Revue internationale de la Croix-Rouge» 1993.

Międzynarodowe prawo humanitarne konfliktów zbrojnych, eds. Z. Falkowski, M. Marcinko, Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej, Warszawa 2014.

Międzynarodowe prawo humanitarne we współczesnym świecie. Osiągnięcia i wyzwania, ed. T. Jasudowicz, Toruń 2007.

Oberleitner G., Humanitarian Law as a source of Human Rights Law, [in:] The Oxford Handbook of Human Rights Law, ed. D. Shelton, Oxford University Press 2015.

Orzeszyna K., Skwarzyński M., Tabaszewski R., International Human Rights Law, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2023.

Orzeszyna K., The Right to a Natural and Dignified Death, "Studia Iuridica Lublinensia", Vol 29, No 4 (2020), p. 221, <https://journals.umcs.pl/sil/article/view/10832>, <http://dx.doi.org/10.17951/sil.2020.29.4.221-232>.

Orzeszyna K., Universalism of Human Rights: Notion of Global Consensus and Regional Idea, Review of European and Comparative Law, Volume XLVI YEAR 2021, Issue 3, pp. 165–176, DOI: <https://doi.org/10.31743/recl.12428>

Orzeszyna K., Skwarzyński M., Tabaszewski R., Prawo międzynarodowe praw człowieka, Wydawnictwo C.H. Beck, 2nd edition, Warszawa 2022.

Sassòli M., Relations entre droit humanitaire et droits humains, [in] M. Hertig Randall, M. Hottelier (dir), Introduction aux droits de l'homme, Genève – Zurich – Bâle 2014.

Szapak A., Międzynarodowe prawo humanitarne, Toruń 2014.

Topa I., Prawa ofiar poważnych naruszeń praw człowieka świetle orzecznictwa regionalnych organów ochrony praw człowieka, [in:] Wpływ Europejskiej Konwencji Praw Człowieka na systemy ochrony praw człowieka oraz międzynarodowe prawo humanitarne, ed. E. Karska, Warszawa 2013.

Vite S., Le droit international humanitaire et le droit des droits de l'homme, «Revue internationale de la Croix-Rouge», n° 800, avril 1993.

Weisbrodt D., Hicks P.L., Mise en œuvre des droits de l'homme et du droit humanitaire dans les relations de conflits armés, «Revue internationale de la Croix-Rouge» 1993.

Wieruszewski R., Społeczność międzynarodowa wobec masowych naruszeń praw człowieka w byłej Jugosławii, „Sprawy Międzynarodowe” 1998, no. 3.

LEGAL ACTS

UMCS
MARIA CURIE-SKŁODOWSKA UNIVERSITY

**STUDIA IURIDICA
LUBLINENSIA**

Faculty of Law and Administration

Ordres généraux « Revue internationale de la Croix-Rouge » 1953, n° 100.

General Comment No. 29, on States of Emergencies, adopted on 24 July 2001, reproduced in Annual Report for 2001, A/56/40, Annex VI.

General Comment No. 31, The Nature of the General Legal Obligation Imposed on States Parties to the Covenant Adopted on 29 March 2004 (2187th meeting), CCPR/C/21/Rev.1/Add.13, 26 May 2004.

Additional Protocol No IV to the Geneva Conventions of 12 August 1949 drawn up in Geneva

United Nations Charter of 26 June 1945.

European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms signed in Rome on 4 November 1950, and subsequently amended by Protocols No 3, 5 and 8, and supplemented by Protocol 2

Convention on the Rights of the Child adopted by the UN General Assembly on 20 November 1989

International Covenant on Civil and Political Rights opened for signature on 19 December 1966 in New York

International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights open for signatures on 19 December 1966 in New York

Charter of the United Nations, 24 October 1945, 1 UNTS XVI

Resolution 2444 (XXIII) adopted by the International Conference on Human Rights. Tehran, 12 May 1968, § 10

Resolution 3318 (XXIX) Declaration on the Protection of Women and Children in Emergency and Armed Conflict

Additional Protocols to the Geneva Conventions of 12 August 1949 concerning the protection of victims of international armed conflicts (Protocol I) and concerning the protection of victims of non-international armed conflicts (Protocol II) drawn up in Geneva

Report of the International Law Commission. Sixtieth session. (5 May-6 June and 7 July-8 August 2008), A/63/10.

31st International Conference of the Red Cross And Red Crescent Geneva, Switzerland 28 November – 1 December 2011 Strengthening legal protection for victims of armed conflicts Draft resolution & Report

CASE LAW

Decision of the HRC in case of Celiberti de Casariego v. Uruguay (Comm. n° 56/1979), UN Doc. CCPR/C/13/D/56/1979 (1981).

Coard et al. v. United States, Report N. 109/99 - Case 10.951, Inter-American Commission on Human Rights (IACHR), 29 September 1999

Disabled People's International et al. United States, 17 April 1986

Decision of the ECtHR in the case of Vlastimir and Borka Banković et al. v. Belgium et al. on 12 December 2012, application no. 52207/99, HUDOC.

Decision of the Commission in the case of Cyprus v. Turkey (III) on 10 July 1978, application no. 8007/77, HUDOC.

Judgement of the ECtHR in the case of Güleç v. Turkey on 27 July 1998, application no. 54/1997/838/1044, HUDOC.

Judgement of the ECtHR in the case of Gül v. Turkey on 14 December 2000, application no. 22676/93, HUDOC.

Judgement of the ECtHR (final) in the case of Hamiyet Kaplan et al. on 13 September 2005, application no. 36749/97, HUDOC.

Faculty of Law and Administration

Judgement of the ECtHR (final) in the case of *Isayeva, Yusupova and Bazayeva v. Russia* on 24 February 2005, applications no. 57947/00, 57948/00 and 57949/00, HUDOC.

Judgement of the ECtHR (final) in the case of *Isayeva v. Russia* on 24 February 2005, application no. 57950/00, HUDOC.

Judgement of the ECtHR (preliminary objections) in the case of *Loizidou v. Turkey* on 23 March 1995, application no. 15318/89, HUDOC.

Judgement of the ECtHR in the case of *McCann and Others v. the United Kingdom* on 27 September 1995, application no. 18984/91, HUDOC.

Decision of the ECtHR in the case of *Alya OĞUR v. Turkey* on 20 of May 1999, application no. 55099/12, HUDOC.

Judgement of the ECtHR in the case of *Al-Jedda v. the United Kingdom* on 7 July 2011, application no. 27021/08, HUDOC.

Decision of the ECoHR, *Stocké v. Federal Republic of Germany*, ECHR Series A, n° 199, p. 24.

ICJ, *Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory* (Advisory Opinion of 9 July 2004), [2004], ICJ Reports 136, paras. 105-112.

ICJ, *Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons* (Advisory Opinion of 8 July 1996), [1996], ICJ Reports 226, para. 25.

ICJ, *Reservations to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide* (Advisory Opinion), [1951], Reports 15.

Decision of Human Rights Committee, *Lopez Burgos v. Uruguay* (Comm. n° 52/1979), 29 July 1981, UN Doc. CCPR/C/13/D/52/1979 (1981).

Decision of Human Rights Committee, *Burgos/Delia Saldias de Lopez v. Uruguay*, Communication No. 52/1979 (29 July 1981), UN Doc. CCPR/C/13/D/52/1979.

UMCS
MARIA CURIE-SKŁODOWSKA UNIVERSITY

**STUDIA IURIDICA
LUBLINENSIA**

Faculty of Law and Administration

ABSTRAKT

Prezentowany artykuł dotyczy konwergencji międzynarodowego prawa humanitarnego i prawa międzynarodowego praw człowieka w konfliktach zbrojnych. Międzynarodowe prawo humanitarne i prawo praw człowieka zbliżają się oraz wzajemnie przenikają, ponieważ u podstaw obu tych dyscyplin prawa międzynarodowego publicznego znajduje się prawo naturalne. Jakkolwiek międzynarodowe prawo humanitarne stanowi *lex specialis*, to jednak reguły ogólne dotyczące interpretacji traktatów, wyraźnie wskazują, że prawo międzynarodowe praw człowieka musi być interpretowane w kontekście innych reguł prawa międzynarodowego, a jego ewentualne derogacje muszą być kompatybilne z innymi zobowiązaniami międzynarodowymi państwa, w tym z prawem humanitarnym. W przypadku konfliktu między międzynarodowym prawem humanitarnym i prawem międzynarodowym praw człowieka mechanizm rozwiązywania sprzeczności między normami został przez Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości uzupełniony interpretacją w oparciu o zasadę „integracji systemowej”, co skutkuje „humanizacją” międzynarodowego prawa humanitarnego. W przypadku stosowania instrumentów uniwersalnych i regionalnych prawa międzynarodowego praw człowieka do czynienia „humanitaryzacją” tych praw. Dlatego w praktyce coraz częściej zwraca się uwagę na komplementarność międzynarodowego prawa humanitarnego i prawa międzynarodowego praw człowieka a znajduje to potwierdzenie w dyskusjach i rezolucjach dotyczących sytuacji w konfliktach zbrojnych Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Słowa kluczowe: międzynarodowe prawo humanitarne; prawo międzynarodowe praw człowieka; konflikt zbrojny; komplementarność prawa humanitarnego i praw człowieka; zasada integracji systemowej

Konwergencja międzynarodowego prawa humanitarnego i prawa międzynarodowego praw człowieka w konfliktach zbrojnych

WPROWADZENIE

Wśród członków wspólnoty międzynarodowej coraz częściej jest wyrażane przekonanie, że prawa człowieka, demokracja i rozwój społeczno-gospodarczy są współzależne. Jeśli prawa człowieka nie będą poszanowane to niemożliwe będzie zachowanie pokoju i bezpieczeństwa na świecie. Należy zatem postawić tezę, że międzynarodowe prawo humanitarne i prawo międzynarodowe praw człowieka, choć nadal są uważane za dwie różne gałęzie prawa międzynarodowego, to jednak występująca między nimi dychotomia jest poddana coraz częściej pod dyskusję. Celem tego artykułu jest zbadanie w jakim zakresie mamy do czynienia z różnorodnością form konfliktów zbrojnych, a z jakiej z militaryzacją zarządzania bezpieczeństwem wewnętrznym państw.

Zagadnienie konwergencji międzynarodowego prawa humanitarnego i prawa międzynarodowego praw człowieka jest niezwykle istotne w praktyce stosowania i egzekwowania prawa przez państwa i organizacje międzynarodowe. Jest tak dlatego, że niejasność, a nawet

luki w przepisach międzynarodowego prawa humanitarnego w odniesieniu do konfliktów zbrojnych niemiędzynarodowych, ochrony uchodźców, osób przesiedlonych, ofiar katastrof naturalnych i innych sytuacji nadzwyczajnych, a także sytuacji napięć, okupacji wojskowej i nowych form walki transnarodowej przeciwko różnym niebezpieczeństwom czy terroryzmowi, spowodowały konieczność objęcia w sposób równoczesny lub uzupełniający tego typu sytuacji przez system prawa międzynarodowego praw człowieka.

W celu zbadania specyfiki i zakresu konwergencji obu praw zastosowana zostanie metoda dogmatyczna, metoda komparatystyczna oraz analiza aktualnego orzecznictwa organów i komitetów międzynarodowych. Powyższe metody pozwolą na weryfikację, czy i w jakim zakresie międzynarodowe prawo humanitarne i prawo międzynarodowe praw człowieka powoli się do siebie zbliżają, wzajemnie przenikają, a nawet w niewielkim zakresie pokrywają, gdyż u podstaw obu tych gałęzi prawa międzynarodowego leży prawo naturalne oraz koncepcja wspólnoty międzynarodowej w ramach której osoba ludzka zajmuje znaczące miejsce jako podmiot prawa.

CZĘŚĆ BADAWCZA

1. Cel i przedmiot międzynarodowego prawa humanitarnego i prawa międzynarodowego praw człowieka¹

Międzynarodowe prawo humanitarne i prawo międzynarodowe praw człowieka przyjmują jako wspólny fundament poszanowanie osoby ludzkiej, jej godności i niezbywalnych praw². Podstawowe znaczenie dla ochrony praw człowieka w systemie ONZ ma Karta Narodów Zjednoczonych³, gdzie wskazano na współzależność między pokojem, rozwojem a prawami człowieka. Natomiast zobowiązania członków do międzynarodowego współdziałania na rzecz realizacji celów i wartości ONZ stworzyły odpowiednie ramy i możliwości działań⁴. Konflikty międzynarodowe lub niemiędzynarodowe, którymi zajmowała się ONZ od 1960 roku stanowiły często okazję dla Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych, Rady

¹ Karta Narodów Zjednoczonych (Dz.U. z 1947 r. Nr 23, poz. 90 ze zm.), Preambuła.

² K. Orzeszyna, M. Skwarzyński, R. Tabaszewski, Prawo międzynarodowe praw człowieka, Wydawnictwo C.H. Beck, wyd. 2, Warszawa 2022, s. 276-277; K. Orzeszyna, The Right to a Natural and Dignified Death, "Studia Iuridica Lublinensia", Vol 29, No 4 (2020), s. 221, <https://journals.umcs.pl/sil/article/view/10832>, <http://dx.doi.org/10.17951/sil.2020.29.4.221-232>.

³ Karta Narodów Zjednoczonych (Dz.U. z 1947 r. Nr 23, poz. 90 ze zm.), Preambuła.

⁴ K. Drzewicki, Prawa człowieka w Karcie NZ i w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, „Sprawy Międzynarodowe” 1998, nr 3, s. 13.

Bezpieczeństwa lub Komisji Praw Człowieka, a obecnie Rady Praw Człowieka do rekomendowana walczącym stronom stosowania łącznego i jednoczesnego prawa międzynarodowego praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarnego⁵. Podczas pierwszej Konferencji Narodów Zjednoczonych dotyczącej praw człowieka w Teheranie w 1968 r. przyjęto rezolucję nr XXIII zatytułowaną „Prawa człowieka w konfliktach zbrojnych” (*Human Rights in Armed Conflicts*) w której zwrócono uwagę, że „pierwszym warunkiem pokoju jest poszanowanie praw człowieka a [...] wojna jest zanegowaniem tych praw”⁶. Uczestnicy Konferencji uznali, że wprowadzenie w życie międzynarodowego prawa humanitarnego stanowi najlepszą gwarancję ochrony praw podstawowych w sytuacjach konfliktów zbrojnych. Następnie rezolucja XXIII została potwierdzona przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych w rezolucji nr 2444 (XXIII) z 1968 roku o tym samym tytule⁷. Na podstawie tej rezolucji Sekretarz Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych przygotował w 1969 i roku 1970 dwa raporty na temat środków, które należy podjąć, aby zwiększyć ochronę jednostek w czasie konfliktów zbrojnych. Następnie Zgromadzenie Ogólne uchwaliło rezolucję nr 2675 (XXV) z roku 1970 r. w której wezwało do przestrzegania praw człowieka w czasie konfliktu zbrojnego oraz potwierdziło, że „fundamentalne prawa człowieka, wyrażone w prawie międzynarodowym i zawarte w instrumentach międzynarodowych, znajdują ciągłe i pełne zastosowanie w konfliktach zbrojnych”⁸. Niejako zwieńczeniem wysiłków dotyczących konwergencji prawa międzynarodowego praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarnego były Protokoły dodatkowe do Konwencji genewskich z 1949 roku, a zwłaszcza przepisy art. 75 Pierwszego Protokołu dodatkowego z 1977 roku, który zawiera podstawowe gwarancje wyraźnie odwołujące się do praw człowieka⁹. W związku z tym mówi się o konwergencji treści praw człowieka i prawa humanitarnego do poszanowania których są państwa zobowiązane.

W międzynarodowym prawie humanitarnym niema zakazu stosowania przepisów innych gałęzi prawa międzynarodowego w sytuacji, gdy mogą one gwarantować większą

5 M. Bettati, *Droit humanitaire*, Éditions Dalloz, Paris 2012, p. 58.

6 „Prawa człowieka podczas konfliktów zbrojnych”, Rezolucja (XXIII) przyjęta przez Międzynarodową Konferencję Praw Człowieka, Teheran, 12 maja 1968 r., Preambula.

7 Rezolucja 2444 (XXIII).

8 Rezolucja 2675 (XXV).

9 A. Szpak, *Międzynarodowe prawo humanitarne*, Toruń 2014, s. 410-411; G. Oberleitner, *Humanitarian Law as a source of Human Rights Law*, [in:] *The Oxford Handbook of Human Rights Law*, ed. D. Shelton, Oxford University Press 2015, p. 291.

ochronę¹⁰. Konflikt zbrojny nie stanowi w świetle ogólnego prawa międzynarodowego przyczyny zakończenia czy zawieszenia umów (traktatów) dotyczących praw człowieka, co potwierdza projekt artykułów Komisji Prawa Międzynarodowego na temat oddziaływania skutków konfliktów zbrojnych na obowiązywanie umów (traktatów)¹¹. Celem międzynarodowego prawa humanitarnego jest promowanie cywilizowanych zachowań w prowadzonych konfliktach zbrojnych. Zmierza ono do „ograniczenia szkód” spowodowanych wojną a nie jej zakaz. Stąd jego obszar zastosowania jest praktycznie zredukowany do pola walki¹². Podobnie jak to ma miejsce w prawie międzynarodowym praw człowieka również międzynarodowe prawo humanitarne zawiera zasadę wyrażoną w art. 27 IV Konwencji genewskiej z 1949 r., która stanowi, że „[...] wszystkie osoby chronione będą traktowane przez Strony konfliktu pod władzą których się znajdują z takimi samymi względami, bez żadnych różnic, szczególnie rasowych, religijnych czy politycznych”¹³. Międzynarodowe prawo humanitarne jest sytuowane od początku w obszarze międzynarodowym i uniwersalnym, nawet jeśli późniejsza transpozycja jego norm do prawa wewnętrznego nadaje mu nieco nowy terytorialny wymiar¹⁴. Jego źródła są zakotwiczone w wartościach religijnych i rycerskich, które wymagały honoru, lojalności i ochrony słabszych. Odwołują się często do idei „cywilizacji” w opozycji do „barbarzyństwa”.

Orzecznictwo międzynarodowe wskazuje na ważne elementy dotyczące sposobów stosowania i uzupełniania międzynarodowego prawa humanitarnego i prawa międzynarodowego praw człowieka. Chodzi zatem o pewną ewolucję, zmierzającą do porzucenia argumentów prawnych uniemożliwiających równoczesne stosowanie międzynarodowego prawa humanitarnego i prawa międzynarodowego praw człowieka w ramach prowadzonej wojny przeciwko terroryzmowi¹⁵. Również organy powołane do ochrony

10 Art. 75, par. 8 Pierwszego protokołu dodatkowego do konwencji genewskich z 1949 roku.

11 Zob. artykuły 37 yjęte w pierwszym czytaniu przez Komisję Prawa Międzynarodowego w szczególności art. 5 i aneks do niego, *Rapport de la Commission du droit International 60ème session* (2008), A/63/10, pp. 80-135.

12 M. Bettati, *Droit humanitaire*, Éditions Dalloz, Paris 2012, p. 55.

13 IV Konwencja genewska o ochronie osób cywilnych podczas wojny podpisana w Genewie dnia 12.8.1949 r. (Dz. U. z 1956 r. Nr 38, poz. 171).

14 Stanowi ono przedmiot licznych konwencji w końcu XIX czyli w początku XX wieku: konwencja z 1864 roku i konwencja z 1899 i 1907 roku źródła „prawa wojennego” czy „prawo haskie”. Jest ono częściowo przejęte i poszerzone w czterech konwencjach z 1949 roku i protokołach z 1977 roku, które dotyczą szczególnie osób „prawo genewskie”, jego źródła filozoficzne są starsze od źródeł praw człowieka.

15 Aresztowanym odmawiano ochrony praw gwarantowanych konwencjami wskazując, że byli cudzoziemcami i zostali aresztowani poza terytorium państwowym. Odmawiano im także ochrony na podstawie międzynarodowego prawa humanitarnego z uwagi na to, że nie uczestniczyli oni w międzynarodowym konflikcie zbrojnym, ponieważ należeli i prowadzili działania w ramach niepaństwowych grup zbrojnych. Na podstawie fundamentalnych

praw człowieka uznały, że instrumenty w tej materii mają zastosowanie do operacji zbrojnych, które państwa strony prowadzą na swoim terytorium lub na zaproszenie władz innego państwa¹⁶ oraz w ściśle określonych warunkach możliwość niezależnego stosowania klauzuli derogacyjnej¹⁷. Zagadnienie poważnych naruszeń praw człowieka w konfliktach zbrojnych dotyka zasadniczo działalności wszystkich organów ich ochrony¹⁸. Organy międzynarodowe rozszerzyły obszar zastosowania *ratione loci* o instrumenty zobowiązujące państwa strony ich poszanowania w ramach operacji prowadzonych na terytoriach poza swoimi granicami¹⁹, wykonując przy tym „skuteczną kontrolę”²⁰, zostało to wyliczone i ograniczone²¹.

2. Podobieństwa zachodzące między międzynarodowym prawem humanitarnym a prawem międzynarodowym praw człowieka

gwarancji zawartych w art. 3 wspólnym dla wszystkich czterech Konwencji genewskich odmawiano im również takiej ochrony z tego powodu, że wojna przeciwko terroryzmowi nie była uznawana za niemiedzynarodowy konflikt zbrojny, ponieważ dotyczyła wielu państw. To w tym kontekście należy dostrzec i zrozumieć możliwość ochrony w ramach tych dwóch gałęzi prawa międzynarodowego F. Bouchet-Saulnier, *Dictionnaire pratique du droit humanitaire*. Paris 2013, p. 308.

16 ETPCz, *Mc Cann i inni przeciwko jednoczonemu Królestwu*, 27 września 1995, sprawa nr 18984/91; ETPCz, *Gül przeciwko Turcji*, 14 grudnia 2000, sprawa nr 22676/93; ETPCz, *Alya Oğur przeciwko Turcji*, 20 maja 1999, sprawa nr 55099/12; ETPCz, *Hamiyet Kaplan i inni przeciwko Turcji*, 13 września 2005, sprawa nr 36749/97; ETPCz, *Isayeva, Yusupova i Bazayeva przeciwko Rosji*, 24 lutego 2005, sprawa nr 57947/00, 57948/00 i 57949/00 oraz *Isayeva przeciwko Rosji*, 24 lutego 2005, sprawa nr 57950/00.

17 Art. 15 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4.11.1950 r., zmienionej następnie Protokołami Nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem Nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.) i art. 24 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych otwartego do podpisu w Nowym Jorku dnia 19.12.1966 r. (Dz.U. z 1977 r., Nr 38, poz. 167, zał.).

18 I. Topa, *Prawa ofiar poważnych naruszeń praw człowieka świetle orzecznictwa regionalnych organów ochrony praw człowieka*, [w:] *Wpływ Europejskiej Konwencji Praw Człowieka na systemy ochrony praw człowieka oraz międzynarodowe prawo humanitarne*, ed. E. Karska, Warszawa 2013, s. 145.

19 Komitet Międzynarodowego Czerwonego Krzyża zauważył, że „[...] jeśli zostało przyjęte, że państwa Rady Europy „przenoszą” ich obowiązki na cudzoziemców, podczas prowadzenia ich działalności w celu zatrzymania, na bazie skutecznej władzy nad osobami lub terytorium, którego to dotyczy, orzecznictwo pozostaje niepewne odnośnie do stosowania ekstraterytorialnego przepisu praw człowieka regulującego korzystanie z siły (MKCK, Raport zatytułowany „Wzmocnienie ochrony prawnej ofiar konfliktów zbrojnych”, Raport przygotowany z okazji XXXI Konferencji międzynarodowej Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy, Geneva, Switzerland, 28 November – 1 December 2011, Report „International Humanitarian Law and the challenges of contemporary armed conflicts”, 31IC/11/5.1.2, p. 15).

20 ETPCz, *Loizidou przeciwko Turcji*, 23 marca 1995, sprawa nr 15318/89; Międzypaństwowa Komisja Praw Człowieka, *Coard i inni przeciwko Stanom Zjednoczonym*, 29 września 1999, sprawa 10951, par. 24 i 25; Komitet Praw Człowieka, *Lopez Burgos przeciwko Urugwaj*, 29 lipca 1981, UN Doc. CCPR/C/13/D/52/1979; Komitet Praw Człowieka, uwaga ogólna nr 31, 26 maja 2004, UN Doc. CCPR/C/21/Rev.1/Add. 13, para. 10.

21 Stanowisko Komitetu Praw Człowieka w sprawie *Lopez Burgos/ Delia Saldias de Lopez przeciwko Urugwaj* (Communication n° 52/1979), 29 lipca 1981, UN Doc. CCPR/C/13/D/52/1979 (1981), par. 12.3; *Celiberti de Casariego przeciwko Urugwaj* (Communication n° 56/1979), 29 lipca 1981, UN Doc. CCPR/C/13/D/56/1979 (1981); *OStock przeciwko Republika Federalna Niemiec*, ECoHR Series A, n° 199, p. 24, par. 166.

Zarówno podobieństwa jak i wzajemne przenikanie się systemów międzynarodowego prawa humanitarnego i prawa międzynarodowego praw człowieka wynikają z czasu przyjęcia istotnych dla tych dwóch gałęzi prawa międzynarodowego dokumentów. Tylko cztery miesiące dzieli Powszechną Deklarację Praw Człowieka i konwencje genewskie. Klimat polityczny, który towarzyszył ich przyjęciu nie był radykalnie różny. Idee solidarności międzynarodowej i transgranicznej oraz działania organizacji pozarządowych doprowadziły do przyjęcia stanowiska, że każda jednostka jest tytulariuszem zaufania nie tylko wobec własnego państwa, ale również innych członków wspólnoty międzynarodowej. Mając na uwadze przede wszystkim trzy zasady wspólne prawu międzynarodowemu humanitarnemu i prawu międzynarodowemu praw człowieka, czyli: zasadą nienaruszalności, a więc prawo do poszanowania życia oraz integralności fizycznej i moralnej (zakaz tortur, niehumanitarnego i poniżającego traktowania...); zasadą niedyskryminacji (ze względu na rasę, religię, płeć, narodowość, przekonania...); zasadą pewności (zakaz stosowania środków odwetowych, zbiorowego karania: wzięcie zakładników, deportacja...²², należy zauważyć występującą konwergencję międzynarodowego prawa humanitarnego i prawa międzynarodowego praw człowieka zarówno w ich treści jak i poprzez stosowane mechanizmy międzynarodowe, w szczególności w odniesieniu do występujących coraz częściej niemiędzynarodowych konfliktów zbrojnych. Rzadko więc występują problemy dla których te dwie gałęzie prawa międzynarodowego przewidują niekompatybilne rozwiązania²³.

3. Różnice między międzynarodowym prawem humanitarnym a prawem międzynarodowym praw człowieka

Różnica między międzynarodowym prawem humanitarnym i prawem międzynarodowym praw człowieka wynika przede wszystkim z tego, że te dwie gałęzie prawa międzynarodowego dotyczą różnych okresów ich historycznego rozwoju²⁴. Międzynarodowe prawo humanitarne koncentruje się na podstawowej ochronie, czyli tym co nazywa się

---

²² Międzynarodowe prawo humanitarne we współczesnym świecie. Osiągnięcia i wyzwania, red. T. Jasudowicz, Toruń 2007, s. 145.

²³ M. Sassòli, Relations entre droit humanitaire et droits humains, [w:] M. Hertig Randall, M. Hottelier (dir), Introduction aux droits de l'homme, Genève – Zurich – Bâle 2014, p. 153.

²⁴ „50 ans de déclaration universelle des droits de l'homme: droits de l'homme et droit international humanitaire », n° 831, septembre 1998 (numéro spécial); także L. Doswald-Beck, S. Vite, Le droit international humanitaire et le droit des droits de l'homme, « Revue internationale de la Croix-Rouge », n° 800, avril 1993, pp. 99-128.

powszechnie „twardym rdzeniem” praw człowieka²⁵. Jego przepisy wprowadzają więc kompromis między potrzebami wojskowymi i zasadą humanitaryzmu, między tym co jest konieczne, aby pokonać wroga a tym co jest bezużyteczne i okrutne²⁶. Należy również zauważyć, że kodyfikacja prawa międzynarodowego humanitarnego została rozpoczęta z końcem XIX wieku w oparciu o reguły zwyczajowe często bardzo stare, natomiast kodyfikacja dotycząca praw i wolności człowieka została zasadniczo przyjęta nazajutrz po drugiej wojnie światowej, nawet jeśli ich formalne uznanie łączy się z XVIII wiecznymi rewolucjami: amerykańską i francuską.

Należy jednak zauważyć występujące różnice między tymi dwoma gałęziami prawa międzynarodowego, a mianowicie: prawa człowieka mają zastosowanie wobec wszystkich jednostek, bez jakiegokolwiek dyskryminacji, podczas gdy międzynarodowe prawo humanitarne bazuje na zasadzie rozróżnienia cywilów i kombatanów²⁷. Systemy międzynarodowego prawa humanitarnego i prawa międzynarodowego praw człowieka są odmienne z powodu sytuacji, które regulują. System praw człowieka z istoty obejmuje czas pokoju, wprowadzania i utrzymania demokracji oraz państwa prawa. Buduje instrumenty prawne i organizacyjne mające na celu gwarancję wolności i praw osoby ludzkiej. Wojna zaś ogranicza możliwości korzystania z pewnych wolności podstawowych, jak: wolność zgromadzeń, wolność stowarzyszeń, również korzystania z pewnych praw społecznych, gospodarczych i kulturalnych...²⁸. Podstawowe pojęcia prawa międzynarodowego praw człowieka, jak: prawo do życia, prawo do wolności, gwarancji sądowych, niedyskryminacji i państwo prawa pozostają

25 A. Biad, *Droit international humanitaire*, 2e édition, Ellipses Édition Marketing : Paris 2006, p. 41.

26 Przepisy zawarte w Kodeksie Liber, zob. Instrukcje dla armii Stanów Zjednoczonych z 24 kwietnia 1863 roku w czasie wojny secesyjnej ogłoszone przez Lincolna jako „Ordres généraux n° 100” « *Revue internationale de la Croix-Rouge* » 1953, p. 401-409, 476-482, 635-645 i 974-980 oraz u Henry Dunanta, zob. A. Durand, *The International Committee of the Red Cross*, Geneva 1981, s. 10; M. Bettati, *Droit humanitaire*, Éditions Dalloz, Paris 2012, p. 54 ; A. Bouvier, *International Humanitarian Law and the Law of Armed Conflict*, Peace Operations Training Institute, Williamsburg 2012, s. 14; Barbara Janusz-Pawletta, *Międzynarodowe prawo humanitarne konfliktów zbrojnych*, Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, Warszawa 2013, s. 37, M. Marcinko, *Międzynarodowy Ruch Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca*, [w:] *Międzynarodowe prawo humanitarne konfliktów zbrojnych*, red. Z. Falkowski, M. Marcinko, Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej, Warszawa 2014, s. 96-98; V. Harouel-Bureloup, *Traité de droit humanitaire*, Presses Universitaires de France, Paris 2005, p. 97-98.

27 M. Marcinko, *Podstawowe zasady międzynarodowego prawa humanitarnego konfliktów zbrojnych*, [w:] *Międzynarodowe prawo humanitarne konfliktów zbrojnych*, red. Z. Falkowski, M. Marcinko, Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej, Warszawa 2014, s. 63-76.

28 J. Meurant, *Droit de l'homme et droit international humanitaire: spécificités et nonvergences*, « *Revue internationale de la Croix-Rouge* » 1993, p. 93-98 ; L. Doswald-Beck, S. Vites, *Le droit international humanitaire des droits de l'homme*, « *Revue internationale de la Croix-Rouge* » 1993, p. 99-128 ; D. Weisbrodt, P.L. Hicks, *Mise en œuvre des droits de l'homme et du droit humanitaire dans les relations de conflits armés*, « *Revue internationale de la Croix-Rouge* » 1993, p. 129-150.

w kolizji z niektórymi przepisami międzynarodowego prawa humanitarnego w szczególności zasadą konieczności wojskowej i proporcjonalności, bowiem legitymizują w pewnych okolicznościach naruszenie prawa do życia i zgodę na aresztowanie zabezpieczające bez nakazu sądowego co skutkuje naruszeniem prawa do wolności i klasycznych gwarancji prawnych²⁹.

Ponadto międzynarodowe prawo humanitarne reguluje stosunki między państwami podczas wojny, zapewnia ochronę jednostki przed władzami państw obcych, a za naruszenie przepisów międzynarodowego prawa humanitarnego mogą być pociągnięte do odpowiedzialności karnej nie tylko państwa, lecz również indywidualni sprawcy³⁰. Prawo międzynarodowe praw człowieka zasadniczo stosuje się w czasie pokoju, chroni ono jednostki przed rządami ich własnych państw, a za naruszenia jego przepisów odpowiadają państwa³¹.

Międzynarodowe prawo humanitarne, jako prawo specjalne, nie chroni wszystkich osób znajdujących się na terytorium walczących stron. Gwarancje przyznane osobom zatrzymanym stosuje się tylko do jednostek uwięzionych z powodu działań będących „w relacji z konfliktem zbrojnym”³². Natomiast to prawo międzynarodowe praw człowieka zawiera cały szereg praw ogólnych, które są wspólne wszystkim bytom ludzkim³³.

Międzynarodowe prawo humanitarne jest tradycyjnie wprowadzane w praktykę za pomocą środków stałej kontroli w postaci prewencji i korygowanie na miejscu, podczas gdy prawo międzynarodowe praw człowieka wprowadza w praktykę środki kontroli *a posteriori* i na prośbę stron (państwo, jednostka, inne podmioty), przy zastosowaniu procedury sądowej czy *quasi-sądowej*³⁴. Prawo międzynarodowe praw człowieka przewiduje mechanizm bardziej zinstytucjonalizowany skupiający się z jednej strony na badaniu skarg dotyczących naruszenia praw gwarantowanych i odpowiedzi państw je naruszających, a z drugiej strony na

29 B. Janusz-Pawletta, Międzynarodowe prawo humanitarne konfliktów zbrojnych, Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, Warszawa 2013, s. 34-40.

30 A. Szpak, Międzynarodowe prawo humanitarne, Toruń 2014, s. 409.

31 K. Orzeszyna, M. Skwarzyński, R. Tabaszewski, International Human Rights Law, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2023, s. 273-276.

32 Artykuł 75 Protokołu I art. 4 i 5 Protokołu II, Protokoły dodatkowe do Konwencji genewskich z 12.8.1949 r., dotyczący ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych (Protokół I) oraz dotyczący ochrony ofiar niemiędzynarodowych konfliktów zbrojnych (Protokół II), sporządzone w Genewie dnia 8.6.1977 r. (Dz.U. z 1992 r. Nr 41, poz. 175).

33 K. Orzeszyna, Universalism of Human Rights: Notion of Global Consensus or Regional Idea, Review of European and Comparative Law, Volume XLVI YEAR 2021, Issue 3, pp. 165-176, DOI: <https://doi.org/10.31743/recl.12428>; A. Biad, Droit international humanitaire, op.cit., p. 42.

34 M. Sassòli, Relations entre droit humanitaire et droits humains, op.cit., p. 152.

kontrybutorialnych procedurach sądowych³⁵. W tym kontekście wskazuje się na rolę Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w Hadze oraz organu *quasi*-sądowego jakim jest Komitet Praw Człowieka w Genewie ustanowiony Międzynarodowym Paktem Praw Osobistych i Politycznych (1966 r.) czy też na regionalne organy sądownicze, jak Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu i inne pozaeuropejskie trybunały.

Współcześnie pomimo wielu fundamentalnych różnic zwraca się uwagę, że te dwa systemy norm prawa międzynarodowego zbliżają się do siebie w wyniku globalnego ruchu na rzecz praw człowieka³⁶.

DYSKUSJA I WNIOSKI

Zastosowanie wykładni systemowej przy rozwiązywaniu kolizji norm międzynarodowego prawa humanitarnego i prawa międzynarodowego praw człowieka w konfliktach zbrojnych

Międzynarodowe prawo humanitarne przez długi okres czasu było zasadniczo rozumiane jako prawo specjalne (*lex specialis*), którego zastosowanie w sytuacjach konfliktu powoduje zastąpienie zasad ogólnych prawa międzynarodowego praw człowieka (*lex generalis*)³⁷. Jednak współcześnie to rozróżnienie zostało porzucone na rzecz równoczesnego stosowania tych dwóch gałęzi prawa międzynarodowego oraz stosowania extraterytorialnego praw człowieka w sytuacjach, gdy państwo wykonuje faktyczną kontrolę na terytorium lub wobec indywidualnych cudzoziemców³⁸. W celu uregulowania równoczesnego stosowania różnych przepisów przyjmuje się zasadę zgodnie z którą prawo szczególne przewidziane w określonej sytuacji (*lex specialis*) ma pierwszeństwo nad prawem ogólnym (*lex generalis*)³⁹. Tak więc, jeśli opowiemy się za interpretacją zgodną z zasadą dobrej wiary, to logicznym będzie przyjęcie stanowiska, zgodnie z którym w sytuacji konfliktu zbrojnego międzynarodowe prawo humanitarne zawiera szczególne przepisy, dlatego to ono powinno być stosowane na pierwszym miejscu. Inaczej jest w sytuacjach, gdy międzynarodowe prawo humanitarne milczy lub jest niejasne, wtedy pojęcie *lex specialis* traci swoje znaczenie, natomiast prawa człowieka

35 K. Orzeszyna, M. Skwarzyński, T. Tabaszewski, Prawo międzynarodowe ..., op. cit., s. 166-171; 193-194.

36 M. Bettati, Droit humanitaire, op.cit, p. 56.

37 W związku z tym, że przepisy prawa humanitarnego stanowią prawo „specjalne” w stosunku do tych bardziej „generalnych” praw człowieka to w konsekwencji te pierwsze muszą wyprzedzać te drugie. J. d'Aspremont, J. de Hemptinne, Droit international humanitaire, Paris 2012, p. 87.

38 ETPCz, sprawa Al.-Jedda przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, skarga nr 27021/08, orzeczenie, Wielka Izba, 7 lipca 2011, 40, 107-109. F. Bouchet-Saulnier, Dictionnaire pratique, op.cit., p. 308; 318.

39 K. Mejri, Le droit international humanitaire dans la jurisprudence internationale, L'Harmattan, Paris 2016, p. 118-120.

stają się normą preferowaną do stosowania, włącznie z ich extraterytorialnym zastosowaniem, stosownie do kryterium skutecznej kontroli. Taka interpretacja pozwala na usunięcie ewentualnych luk w prawie, które są wynikiem zbyt restrykcyjnej i literalnej interpretacji różnych pojęć międzynarodowego prawa humanitarnego i prawa międzynarodowego praw człowieka⁴⁰.

Wydaje się, że skromność ochrony proponowanej przez międzynarodowe prawo humanitarne w sytuacji konfliktu zbrojnego niemiedzynarodowego (lub transnarodowego)⁴¹ luki prawne w międzynarodowym prawie humanitarnym dotyczące zwalczania tego rodzaju przestępstw w konfliktach zbrojnych zmusiły organy kontroli do sięgnięcia po stosowanie przepisów dotyczących prawa międzynarodowego praw człowieka⁴². Sytuacja w której dochodziło do równoczesnego stosowania międzynarodowego prawa humanitarnego i prawa międzynarodowego praw człowieka spowodowała w niektórych przypadkach kolizję norm. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości w swoim orzecznictwie wskazał na konieczność uzupełnienia i łącznego stosowania międzynarodowego prawa humanitarnego i prawa międzynarodowego praw człowieka⁴³. Jurysdykcja międzynarodowa, a w szczególności Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości rozwinęły interpretację praw człowieka w kierunku „humanitaryzacji praw osoby ludzkiej”. Co ciekawe, w sprawie dotyczącej legalności groźby lub użycia broni jądrowej z 1996 r.⁴⁴, jak również w sprawie z 2004 r., dotyczącej prawnych konsekwencji wzniesienia muru na okupowanych terytoriach palestyńskich⁴⁵ Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości w sytuacji konfliktu norm międzynarodowego prawa humanitarnego i prawa międzynarodowego praw człowieka nie podjął próby rozwiązania sprzeczności stosując ogólną zasadę *lex posterior derogat priori*, ale dokonał

40 F. Bouchet-Saulnier, Dictionnaire pratique ..., 2p. cit., p. 309-310.

41 Rozdział VII Karty Narodów Zjednoczonych (Dz.U. z 1947 r. Nr 23, poz. 90 ze zm.).

42 Obecnie podkreśla się jednak, że zagrożenia dla międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa mogą powodować również naruszenia praw człowieka i prawa humanitarnego. W rezolucji 771 Rady Bezpieczeństwa ONZ z 13.8.1992 roku dotyczącej konfliktu w Bośni i Hercegowinie zastosowano więc rozszerzającą interpretację art. 39 Karty NZ i stwierdzono, że w sytuacji stałych, masowych naruszeń międzynarodowo uznanych zasad humanitarnych ma się do czynienia z zagrożeniem lub naruszeniem pokoju. Rada Bezpieczeństwa uznała również, że masowe naruszenia praw człowieka mogą stać się podstawą do zastosowania środków przewidzianych w rozdziale VII Karty NZ. R. Wierszewski, Społeczność międzynarodowa wobec masowych naruszeń praw człowieka w 60ej Jugosławii, „Sprawy Międzynarodowe” 1998, nr 3, s. 97-98.

43 K. M. Ari, Le droit international humanitaire ..., op. cit., p. 120.

44 ICJ, Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons (Advisory Opinion of 8 July 1996), [1996], ICJ Reports 226, para. 25.

45 Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory (Advisory Opinion of 9 July 2004), [2004], ICJ Reports 136, paras. 105-112.

interpretacji pojednawczej w oparciu o zasadę „integralności systemowej”. Trybunał do rozwiązania tego konfliktu zastosował najpierw przepis specjalny (prawo humanitarne) a następnie przepis generalny (prawa człowieka) interpretując w ten sposób normę ogólną w świetle normy specjalnej. W ten sposób przepisy dotyczące praw człowieka znalazły zastosowanie w sytuacji konfliktów zbrojnych. Tym samym została osiągnięta komplementarność prawa międzynarodowego praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarnego⁴⁶.

Dwie opinie doradcze Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie legalności groźby lub użycia broni jądrowej z 1996 r., jak również w sprawie z 2004 r., dotyczącej prawnych konsekwencji wzniesienia muru na okupowanych terytoriach palestyńskich wskazują na to, że instrumenty z zakresu prawa międzynarodowego praw człowieka znajdują zastosowanie również w czasie wojny. W sprawie z 8 lipca 1996 roku Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości powrócił do swojej opinii z 1951 roku dotyczącej zastrzeżeń do konwencji w sprawie zapobiegania i karania przestępstwa ludobójstwa⁴⁷ stwierdzając, że „te reguły podstawowe nakładają się na wszystkie państwa, które ratyfikowały bądź nie ratyfikowały instrumenty konwencyjne, które je wyrażają, ponieważ stanowią one zasady nieprzekraczalne zwyczajowego prawa międzynarodowego”⁴⁸. W opinii doradczej 1996 r. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości po raz pierwszy wyraźnie dostrzegł związek między międzynarodowym prawem humanitarnym i prawem międzynarodowym praw człowieka stwierdzając, że „ochrona zawarta w Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych nie ustaje w czasie wojny, z wyjątkiem powołania się na art. 4 Paktu, zgodnie z którym niektóre prawa mogą zostać derogowane w czasie niebezpieczeństwa publicznego”⁴⁹. Ponieważ przepis dotyczący poszanowania prawa do życia nie podlega derogacji stąd prawo, aby nie być arbitralnie pozbawionym życia ma znaczenie także w okresie walk. Międzynarodowe prawo humanitarne jako *lex specialis* ma zastosowanie w konfliktach zbrojnych, ponieważ zostało ustanowione do określania sposobu prowadzenia walki. Zatem to

46 [21] Aspremont, J. de Hemptinne, *Droit international humanitaire...*, op. cit., p. 88.

47 W opinii doradczej z 28 maja 1951 roku, Trybunał podkreślił szczególną naturę tej konwencji stwierdzając, że zakaz ludobójstwa stanowi zobowiązanie *erga omnes*. Trybunał wyjaśnił koncepcję generalną zobowiązań *erga omnes*, zakaz aktów agresji oraz zasady i reguły dotyczące praw podstawowych osoby ludzkiej „włączając w to ochronę przeciwko niewolnictwu i dyskryminacji rasowej”. ICJ, *Reservations to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Advisory Opinion)*, [1951], Reports 15, para 31.

48 [2], *Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons* op. cit., para 79.

[2] Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19.12.1966 r. (Dz.U. z 1977 r., Nr 38, poz. 167, zał.).

w jego świetle należy określić co jest arbitralnym pozbawieniem życia. Zatem to tylko w świetle prawa stosowanego w konfliktach zbrojnych (*lex specialis*), a nie wyłącznie w świetle przepisów paktu (*lex generalis*), można stwierdzić czy przypadek śmierci spowodowany w następstwie użycia pewnego typu broni w trakcie konfliktu zbrojnego może być uznany za arbitralne pozbawienie życia, którego zakaz znajduje się w art. 6 paktu”. W istocie Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości stwierdził w sposób ogólny, że Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych obowiązuje w czasie wojny, i to nawet wtedy, gdy konflikt nie toczy się na terytorium państw stron⁵⁰. Tak więc Trybunał Sprawiedliwości nie zakwestionował również rozszerzenia obszaru zastosowania *ratione loci*. W sprawach tych Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości potwierdza zastosowanie traktatów dotyczących praw człowieka w przypadku konfliktu zbrojnego z dwóch powodów. W płaszczyźnie materialnej przepisy traktatów dotyczące prawa międzynarodowego praw człowieka wychodzą poza konwencyjne prawo humanitarne i uzupełniają kilka luk normatywnych, szczególnie w ramach konfliktów zbrojnych międzynarodowych i niepokojów wewnętrznych. W płaszczyźnie proceduralnej traktaty z zakresu praw człowieka zawierają mechanizmy wzmacniające, które pozwalają na uzupełnianie innych mechanizmów bardziej podstawowych przy zastosowaniu prawa humanitarnego zasadniczo polegającego na działaniach prewencyjnych⁵¹. Istotne jest tu stwierdzenie Trybunału dotyczące obowiązywania Paktów: Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych oraz Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych⁵², jak również Konwencji Praw Dziecka⁵³. Zdaniem Trybunału umowy te mają zastosowanie na palestyńskich ziemiach okupowanych⁵⁴. W uwagach ogólnych No 31 Komitet Praw Człowieka podziela opinię, że w przypadku

³⁶
⁵⁰ ICJ, Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons (Advisory Opinion of 8 July 1996), [1996], ICJ Reports 226, par. 25.

⁵¹ D. Jinks, International Human Rights Law in Time of Armed Conflict, [in:] The Oxford Handbook of International Law in Armed Conflict, eds. Andrew Clapham, Paola Gaeta, Oxford University Press, Oxford 2015, p. 24-665.

⁵² Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 16.12.1966 r. (Dz.U. z 1977 r. Nr 38, poz. 169 zał.).

⁵³ Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20. 11. 1989 r. (Dz.U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 ze zm.).

⁵⁴ ICJ, Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory op. cit., para. 105-106. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości nie zdecydował czy stosowanie extraterytorialne każdego z paktów oparte jest na tych samych kryteriach (par. 109-113).

konfliktu zbrojnego prawa człowieka muszą być interpretowane w świetle prawa humanitarnego⁵⁵.

Decyzja Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie zastosowania Paktu w czasie konfliktu zbrojnego, pozwala na przyjęcie stanowiska o istniejącej komplementarności między międzynarodowym prawem humanitarnym i prawem międzynarodowym praw człowieka⁵⁶. Sędziowie międzynarodowi dokonując pojednawczej interpretacji dbają o to, aby zachowana została specyfika prawa humanitarnego, które nie zostało ustanowione, aby regulować stosunki między państwem i jego obywatelami. Do takiej tezy prowadzi również analiza debat dotyczących choćby definicji przestępstwa tortury⁵⁷.

Międzynarodowe prawo humanitarne może być więc uważane za kategorię dziedziny należącej do prawa międzynarodowego praw człowieka *sensu largo*. Nie chodzi o różnicę między ich wewnętrzną naturą, ale o kontekst zastosowania reguł w celu ochrony osoby ludzkiej w różnych okolicznościach. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości odwołując się do zasady interpretacji systemowej w interpretowaniu zasady dotyczącej praw osoby ludzkiej w świetle prawa humanitarnego uwzględnia rozwój praw osoby ludzkiej a to prowadzi „humanizacji” międzynarodowego prawa humanitarnego⁵⁸.

UWAGI KOŃCOWE

Międzynarodowe ²prawo humanitarne i prawo praw człowieka powoli się do siebie zbliżają oraz wzajemnie przenikają, ponieważ u podstaw obu tych dyscyplin prawa międzynarodowego publicznego znajduje się prawo naturalne. Wśród członków wspólnoty międzynarodowej coraz bardziej powszechne staje się przekonanie, że prawa człowieka oraz zachowanie pokoju i bezpieczeństwa na świecie stają się coraz bardziej komplementarne.

³
55 Par. 11: „As implied in General Comment 29 [General Comment No. 29, on States of Emergencies, adopted on 24 July 2001, reproduced in Annual Report for 2001, A/56/40, Annex VI, paragraph 3], the Covenant applies also in situations of armed conflict to which the rules of international humanitarian law are applicable. While, in respect of certain Covenant rights, more specific rules of international humanitarian law may be specially relevant for the purposes of the interpretation of Covenant rights, both spheres of law are complementary, not mutually exclusive”. General Comment No. 31, The Nature of the General Legal Obligation Imposed on States Parties to the Covenant adopted on 29 March 2004 (2187th meeting), CCPR/C/21/Rev.1/Add. 13, 26 May 2004, para.11; J. K. Kleffner, Scope of Application of International Humanitarian Law, [in:] The Handbook of International Humanitarian Law, ed. Dieter Fleck, Oxford University Press, Oxford 2013, p. 73.

56 A. Szpak, Międzynarodowe prawo humanitarne, op. cit., s. 412.

57 W świetle międzynarodowego prawa humanitarnego nie jest konieczne by sprawca był funkcjonariuszem państwa, aby jego działanie mogło być zakwalifikowane jako tortura.

58 J. d'Aspremont, J. de Hemptinne, Droit international humanitaire, op. cit., p. 82-89.

Jakkolwiek międzynarodowe prawo humanitarne stanowi *lex specialis*, to jednak reguły ogólne dotyczące interpretacji traktatów, wyraźnie wskazują, że prawo międzynarodowe praw człowieka musi być interpretowane w kontekście innych reguł prawa międzynarodowego, a jego ewentualne derogacje muszą być kompatybilne z innymi zobowiązaniami międzynarodowymi państwa, w tym z prawem humanitarnym. W przypadku konfliktu między międzynarodowym prawem humanitarnym i prawem międzynarodowym praw człowieka mechanizm rozwiązywania sprzeczności między normami, który tradycyjnie uprzywilejowywał zasadę *lex specialis* derogat *legi generali* został przez Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości uzupełniony poprzez zastosowanie interpretacji w oparciu o zasadę „integracji systemowej”, co skutkuje „humanizacją” międzynarodowego prawa humanitarnego.

Również instrumenty uniwersalne i regionalne aplikują bezpośrednio prawo humanitarne również w obszarze prawa międzynarodowego praw człowieka, gdy stanowi *lex specialis* w celu interpretacji praw człowieka. Dlatego w praktyce coraz częściej zwraca się uwagę na komplementarność międzynarodowego prawa humanitarnego i prawa międzynarodowego praw człowieka co znajduje potwierdzenie w dyskusjach i rezolucjach dotyczących sytuacji w konfliktach zbrojnych Organizacji Narodów Zjednoczonych.

BIBLIOGRAFIA

LITERATURA:

Bettati M., Droit humanitaire, Éditions Dalloz, Paris 2012.

22 Bisd A., Droit international humanitaire, 2e édition, Ellipses Édition Marketing : Paris 2006.

27 Bouchet-Saulnier F., Dictionnaire pratique du droit humanitaire. Paris 2013.

14 Bouvier A., International Humanitarian Law and the Law of Armed Conflict, Peace Operations Training Institute, Williamsburg 2012.

18 D'Aspremont J., de Hemptinne J., Droit international humanitaire, Paris 2012.

Doswald-Beck L., Vites S., Le droit international humanitaire et les droits de l'homme, « Revue internationale de la Croix-Rouge » 1993.

42 Drzewicki K., Prawa człowieka w Karcie NZ i w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, „Sprawy Międzynarodowe” 1998, nr 3.

6 Durand A., The International Committee of the Red Cross, Geneva 1981.

Harouel-Bureloup V., Traité de droit humanitaire, Presses Universitaires de France, Paris 2005

6 Janusz-Pawletta B., Międzynarodowe prawo humanitarne konfliktów zbrojnych, Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, Warszawa 2013.

92 Jinks D., International Human Rights Law in Time of Armed Conflict, [in:] The Oxford Handbook of International Law in Armed Conflict, eds. Andrew Clapham, Paola Gaeta, Oxford University Press, Oxford 2015.

UMCS
MARIA CURIE-SKŁODOWSKA UNIVERSITY

**STUDIA IURIDICA
LUBLINENSIA**

Faculty of Law and Administration

Kleffner J.K., Scope of Application of International Humanitarian Law, [in:] *The Handbook of International Humanitarian Law*, ed. Dieter Fleck, Oxford University Press, Oxford 2013.

Mejri K., *Le droit international humanitaire dans la jurisprudence internationale*, L'Harmattan, Paris 2016.

Meurant J., Droit de l'homme et droit international humanitaire: spécificités et nonvergences, « *Revue internationale de la Croix-Rouge* » 1993.

Międzynarodowe prawo humanitarne konfliktów zbrojnych, red. Z. Falkowski, M. Marcinko, Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej, Warszawa 2014.

Międzynarodowe prawo humanitarne we współczesnym świecie. Osiągnięcia i wyzwania, red. T. Jasudowicz, Toruń 2007.

Oberleitner G., Humanitarian Law as a source of Human Rights Law, [in:] *The Oxford Handbook of Human Rights Law*, ed. D. Shelton, Oxford University Press 2015.

Orzeszyna K., Skwarzyński M., Tabaszewski R., *International Human Rights Law*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2023.

Orzeszyna K., The Right to a Natural and Dignified Death, "Studia Iuridica Lublinensia", Vol 29, No 4 (2020), s. 221, <https://journals.umcs.pl/sil/article/view/10832>, <http://dx.doi.org/10.17951/sil.2020.29.4.221-232>.

Orzeszyna K., Universalism of Human Rights: Notion of Global Consensus and Regional Idea, Review of European and Comparative Law, Volume XLVI YEAR 2021, Issue 3, pp. 165–176, DOI: <https://doi.org/10.31743/recl.12428>

Orzeszyna K., Skwarzyński M., Tabaszewski R., *Prawo międzynarodowe praw człowieka*, Wydawnictwo C.H. Beck, wyd. 2, Warszawa 2022.

Sassòli M., Relations entre droit humanitaire et droits humains, [w:] M. Hertig Randall, M. Hottelier (dir), *Introduction aux droits de l'homme*, Genève – Zurich – Bâle 2014.

Szapak A., *Międzynarodowe prawo humanitarne*, Toruń 2014.

Topa I., Prawa ofiar poważnych naruszeń praw człowieka świetle orzecznictwa regionalnych organów ochrony praw człowieka, [w:] *Wpływ Europejskiej Konwencji Praw Człowieka na systemy ochrony praw człowieka oraz międzynarodowe prawo humanitarne*, ed. E. Karska, Warszawa 2013.

Vite S., Le droit international humanitaire et le droit des droits de l'homme, « *Revue internationale de la Croix-Rouge* », n° 800, avril 1993.

Weisbrodt D., Hicks P.L., Mise en œuvre des droits de l'homme et du droit humanitaire dans les relations de conflits armés, « *Revue internationale de la Croix-Rouge* » 1993.

Wieruszewski R., Społeczność międzynarodowa wobec masowych naruszeń praw człowieka w byłej Jugosławii, „Sprawy Międzynarodowe” 1998, nr 3.

AKTY PRAWNE

Ordres généraux « *Revue internationale de la Croix-Rouge* » 1953, n° 100.

General Comment No. 29, on States of Emergencies, adopted on 24 July 2001, reproduced in Annual Report for 2001, A/56/40, Annex VI.

General Comment No. 31, The Nature of the General Legal Obligation Imposed on States Parties to the Covenant Adopted on 29 March 2004 (2187th meeting), CCPR/C/21/Rev.1/Add. 13, 26 May 2004.

Faculty of Law and Administrative Sciences

Additional Protocol No IV to the Geneva Conventions of 12 August 1949 drawn up in Geneva

United Nations Charter of 26 June 1945

European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms signed in Rome on 4 November 1950, and subsequently amended by Protocols No 3, 5 and 8, and supplemented by Protocol 2

Convention on the Rights of the Child adopted by the UN General Assembly on 20 November 1989

International Covenant on Civil and Political Rights opened for signature on 19 December 1966 in New York

International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights open for signatures on 19 December 1966 in New York

Karta Narodów Zjednoczonych (Dz.U. z 1947 r. Nr 23, poz. 90 ze zm.).

Resolution 2444 (XXIII) adopted by the International Conference on Human Rights. Tehran, 12 May 1968, § 10

Resolution 3318 (XXIX) Declaration on the Protection of Women and Children in Emergency and Armed Conflict

Additional Protocols to the Geneva Conventions of 12 August 1949 concerning the protection of victims of international armed conflicts (Protocol I) and concerning the protection of victims of non-international armed conflicts (Protocol II) drawn up in Geneva

Report of the International Law Commission. Sixtieth session. (5 May-6 June and 7 July-8 August 2008), A/63/10.

Raport przygotowany z okazji XXXI Konferencji międzynarodowej Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca, (31st International Conference of the Red Cross and Red Crescent, Geneva, Switzerland, 28 November – 1 December 2011, Report "International Humanitarian Law and the challenges of contemporary armed conflicts", 31IC/11/5.1.2, p. 15).

ORZECZNICTWO

Decyzja Komitetu Praw Człowieka w sprawie Celiberti de Casariego v. Urugwajowi (Comm. n° 56/1979), UN Doc. CCPR/C/13/D/56/1979 (1981).

Sprawa Coard et al. v. United States, Report N. 109/99 - Case 10.951, Inter-American Commission on Human Rights (IACHR), 29 September 1999

Sprawa Disabled People's International et al. United States, 17 April 1986

Decyzja ETPCz w sprawie Vlastimir i Borka Banković et al. v. Belgii et al. z 12 grudnia 2012, application no. 52207/99, HUDOC.

Decyzja EKPCz w sprawie Cypr v. Turcji (III) z 10 lipca 1978, application no. 8007/77, HUDOC.

Wyrok ETPCz w sprawie Güleç v. Turcji z 27 lipca 1998, application no. 54/1997/838/1044, HUDOC.

Wyrok ETPCz w sprawie Gül v. Turcji z 14 grudnia 2000, application no. 22676/93, HUDOC.

Wyrok ETPCz (final) w sprawie Hamiyet Kaplan et al. z 13 września 2005, application no. 36749/97, HUDOC.

Wyrok ETPCz (final) w sprawie Isayeva, Yusupova i Bazayeva v. Rosji z 24 lutego 2005, applications no. 57947/00, 57948/00 and 57949/00, HUDOC.

Wyrok ETPCz (final) w sprawie Isayeva v. Rosji z 24 lutego 2005, application no. 57950/00, HUDOC.

Wyrok ETPCz (preliminary objections) w sprawie Loizidou v. Turcji z 23 marca 1995, application no. 15318/89, HUDOC.

Wyrok ETPCz w sprawie McCann et al. v. Wielkiej Brytanii z 27 września 1995, application no. 18984/91, HUDOC.

UMCS
MARIA CURIE-SKŁODOWSKA UNIVERSITY

**STUDIA IURIDICA
LUBLINENSIA**

Faculty of Law and Administration

Decyzja ETPCz w sprawie **Alya OĞUR v. Turcji** z 20 maja 1999, application no. 55099/12, HUDOC.

Wyrok ETPCz w sprawie **Al-Jedda v. Wielkiej Brytanii** z 7 lipca 2011, application no. 27021/08, HUDOC.

Decyzja ETPCz w sprawie **Stocké v. Republice Federalnej Niemiec**, ECHR Series A, n° 199, p. 24.

MTS, **Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory** (Advisory Opinion of 9, July 2004), [2004], ICJ Reports 136, paras. 105-112.

MTS, **Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons** (Advisory Opinion of 8 July 1996), [1996], ICJ Reports 226, para. 25.

MTS, **Reservations to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide** (Advisory Opinion), [1951], Reports 15.

Decyzja Komitetu Praw Człowieka, **Lopez Burgos v. Uruguay** (Comm. n° 52/1979), 29 July 1981, UN Doc. CCPR/C/13/D/52/1979 (1981).

Decyzja Komitetu Praw Człowieka, **Burgos/Delia Saldias de Lopez v. Uruguay**, Communication No. 52/1979 (29 July 1981), UN Doc. CCPR/C/13/D/52/1979.

Convergence of International Humanitarian Law and International Human Rights Law in Armed Conflicts (iThenticate Similarity Report)

ORIGINALITY REPORT

37%

SIMILARITY INDEX

PRIMARY SOURCES

1	hdl.handle.net Internet	647 words — 5%
2	www.mowiawieki.pl Internet	386 words — 3%
3	www.loc.gov Internet	210 words — 1%
4	"The Interpretation and Application of the European Convention of Human Rights", Brill, 2013 Crossref	179 words — 1%
5	guide-humanitarian-law.org Internet	170 words — 1%
6	LexisNexis Publications	144 words — 1%
7	epdf.pub Internet	132 words — 1%
8	www.diva-portal.org Internet	130 words — 1%
9	vdoc.pub	

Internet

127 words — 1%

10 edisciplinas.usp.br

Internet

125 words — 1%

11 aran.library.nuigalway.ie

Internet

104 words — 1%

12 cat-int.org

Internet

101 words — 1%

13 www.tandfonline.com

Internet

95 words — 1%

14 "International Humanitarian Law and Non-State Actors", Springer Science and Business Media LLC, 2020

Crossref

94 words — 1%

15 Jeff Lahav. "Israel Yearbook on Human Rights, Volume 52 (2022)", Brill, 2022

Crossref

91 words — 1%

16 apcml.org

Internet

91 words — 1%

17 eprints.lancs.ac.uk

Internet

86 words — 1%

18 Applying International Humanitarian Law in Judicial and Quasi-Judicial Bodies, 2014.

Crossref

85 words — 1%

19 pdfcoffee.com

Internet

82 words — 1%

www.icrc.org

20	Internet	77 words — 1 %
21	"Hague Yearbook of International Law / Annuaire de La Haye de Droit International, Vol. 29 (2016)", Brill, 2018 Crossref	70 words — < 1 %
22	Sigrid Mehring. "First Do No Harm: Medical Ethics in International Humanitarian Law", Brill, 2015 Crossref	70 words — < 1 %
23	ndl.ethernet.edu.et Internet	67 words — < 1 %
24	pure.uva.nl Internet	67 words — < 1 %
25	Michael J. Dennis. "Non-Application of Civil and Political Rights Treaties Extraterritorially During Times of International Armed Conflict", Israel Law Review, 2014 Crossref	62 words — < 1 %
26	iclrc.ru Internet	61 words — < 1 %
27	etheses.whiterose.ac.uk Internet	58 words — < 1 %
28	repository.gchumanrights.org Internet	58 words — < 1 %
29	Riccardo Pisillo Mazzeschi. "International Human Rights Law", Springer Science and Business Media LLC, 2021 Crossref	57 words — < 1 %
30	dokumen.pub	

57 words — < 1 %

31 Rainey, Bernadette. "Jacobs, White, and Ovey: The European Convention on Human Rights", Oxford University Press, 2020

Publications

53 words — < 1 %

32 "International Humanitarian Law and Human Rights Law", Brill, 2008

Crossref

52 words — < 1 %

33 "The International Legal Order: Current Needs and Possible Responses", Brill, 2017

Crossref

51 words — < 1 %

34 link.springer.com

Internet

49 words — < 1 %

35 "Revisiting the Geneva Conventions: 1949-2019", Brill, 2020

Crossref

47 words — < 1 %

36 Cordula Droege. "Elective affinities? Human rights and humanitarian law", International Review of the Red Cross, 2009

Crossref

47 words — < 1 %

37 "The Right to Life", Brill, 2010

Crossref

45 words — < 1 %

38 Jacopo Roberti di Sarsina. "Transitional Justice and a State's Response to Mass Atrocity", Springer Science and Business Media LLC, 2019

Crossref

45 words — < 1 %

39 www.echr.coe.int

Internet

44 words — < 1 %

- 40 Azzouz Ben Tamessek. "قواعد سير النزاع المسلّح في القانون الدولي الإنساني", Centre de publication universitaire
Publications 40 words — < 1 %
-
- 41 "The Diversity of International Law", Brill, 2009
Crossref 38 words — < 1 %
-
- 42 Armed Conflict and International Law In Search of the Human Face, 2013.
Crossref 37 words — < 1 %
-
- 43 biblio.ugent.be
Internet 37 words — < 1 %
-
- 44 www.apcml.org
Internet 35 words — < 1 %
-
- 45 "Human Rights in War", Springer Science and Business Media LLC, 2022
Crossref 33 words — < 1 %
-
- 46 Nancie Prud'homme. " : Oversimplifying A More Complex and Multifaceted Relationship? ", Israel Law Review, 2014
Crossref 33 words — < 1 %
-
- 47 "The Role and Limits of Women's Rights Movements in Shaping the Political, Economic, Social and Cultural Processes in the Maghreb from Independence Until Present : A Case Study of Tunisia and Morocco", Corvinus University of Budapest, 2023
Crossref Posted Content 32 words — < 1 %
-
- 48 Silvia Borelli. "Casting light on the legal black hole: International law and detentions abroad in 32 words — < 1 %

-
- 49 livrepository.liverpool.ac.uk 32 words — < 1 %
Internet
-
- 50 Kakareko, Ksenia(Sobczak, Jacek). "Współczesne
stosunki polsko-białoruskie 1991-2011 (w
perspektywie opinii publicznej i warstwie normatywnej)",
Repozytorium Uniwersytetu im Adama Mickiewicza AMUR,
2014. 31 words — < 1 %
Publications
-
- 51 palestine-un.org 30 words — < 1 %
Internet
-
- 52 repository.essex.ac.uk 30 words — < 1 %
Internet
-
- 53 www.oas.org 27 words — < 1 %
Internet
-
- 54 Maja Kirilova Eriksson. "Reproductive Freedom",
Brill, 1999 26 words — < 1 %
Crossref
-
- 55 international-review.icrc.org 26 words — < 1 %
Internet
-
- 56 principlesinpractice.org 25 words — < 1 %
Internet
-
- 57 William A. Schabas. " Belt and Suspenders? The
Parallel Operation of Human Rights Law and the
Law of Armed Conflict, and the Conundrum of ", Israel Law
Review, 2014 24 words — < 1 %
Crossref

58	"The New Challenges of Humanitarian Law in Armed Conflicts", Brill, 2005 Crossref	23 words — < 1 %
59	library.oapen.org Internet	22 words — < 1 %
60	Claudie Barrat. "Status of NGOs in International Humanitarian Law", Brill, 2014 Crossref	21 words — < 1 %
61	"International Military Missions and International Law", Brill, 2011 Crossref	20 words — < 1 %
62	Bertrand G. Ramcharan. "United Nations Protection of Humanity and Its Habitat", Brill, 2016 Crossref	19 words — < 1 %
63	"Peremptory Norms of General International Law (Jus Cogens)", Brill, 2021 Crossref	18 words — < 1 %
64	"International Law: New Actors, New Concepts - Continuing Dilemmas", Brill, 2010 Crossref	17 words — < 1 %
65	Hanne Cuyckens. "Revisiting the Law of Occupation", Brill, 2018 Crossref	17 words — < 1 %
66	www.ohchr.org Internet	17 words — < 1 %
67	Ralph Crawshaw, Leif Holmström. "Essential Rules of Behaviour for Police in Armed Conflict,	16 words — < 1 %

-
- 68 "International Disaster Response Law", Springer Science and Business Media LLC, 2012
Crossref 14 words — < 1%
-
- 69 "International Law and the Quest for its Implementation. <i>Le droit international et la quête de sa mise en oeuvre</i>", Brill, 2010
Crossref 14 words — < 1%
-
- 70 Anna Goppel. "Killing Terrorists", Walter de Gruyter GmbH, 2013
Crossref 14 words — < 1%
-
- 71 Moeckli, Daniel, Shah, Sangeeta, Sivakumaran, Sandesh. "International Human Rights Law", International Human Rights Law, 2022
Publications 14 words — < 1%
-
- 72 www.yumpu.com
Internet 14 words — < 1%
-
- 73 "The Legal Regime of the International Criminal Court", Brill, 2009
Crossref 13 words — < 1%
-
- 74 Ius Gentium Comparative Perspectives on Law and Justice, 2015.
Crossref 13 words — < 1%
-
- 75 "The Fundamental Rules of the International Legal Order", Brill, 2006
Crossref 12 words — < 1%
-
- 76 Yutuka Arai. "The Law of Occupation", Brill, 2009
Crossref 12 words — < 1%

-
- 77 [Hernández, Gleider. "International Law", International Law, 2022](#) 11 words — < 1%
Publications
-
- 78 ["International Law and Armed Conflict: Exploring the Faultlines", Brill, 2007](#) 9 words — < 1%
Crossref
-
- 79 ["Power realism versus normative institutionalism in the Council of Europe – The responses of the Organisation to the political and legal challenges to effective multilateralism", Corvinus University of Budapest, 2022](#) 9 words — < 1%
Crossref Posted Content
-
- 80 [Gadkowski, Aleksander. "Europejski Komitet Praw Społecznych w systemie organów traktatowych międzynarodowej ochrony praw człowieka", Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA Poznań, 2015.](#) 9 words — < 1%
Publications
-
- 81 [eprints.nottingham.ac.uk](#) 9 words — < 1%
Internet
-
- 82 [kar.kent.ac.uk](#) 9 words — < 1%
Internet
-
- 83 ["Refuge from Inhumanity? War Refugees and International Humanitarian Law", Brill, 2014](#) 8 words — < 1%
Crossref
-
- 84 [Clarita Costa Maia. "The principle of transparency as an instructive and normative beacon of the multilateral trade regime: in search of a systematic response to the crisis of internal and external legitimacy of the World Trade Organization", Universidade de Sao Paulo, Agencia USP de Gestao da Informacao Academica \(AGUIA\), 2021](#) 8 words — < 1%
Crossref Posted Content
-

85	Jasudowicz, Tadeusz. "Zakaz niewolnictwa i poddaństwa oraz pracy przymusowej lub obowiązkowej w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka", Wydawnictwo Naukowe UAM, 2014. Publications	8 words — < 1%
86	Maria Eriksson. "Defining Rape: Emerging Obligations for States under International Law?", Brill, 2011 Crossref	8 words — < 1%
87	ls-cts.unog.ch Internet	8 words — < 1%
88	www.alhaq.org Internet	8 words — < 1%
89	"The Changing Face of Conflict and the Efficacy of International Humanitarian Law", Brill, 1999 Crossref	7 words — < 1%
90	Berenika Drazewska. "Military Necessity in International Cultural Heritage Law", Brill, 2022 Crossref	7 words — < 1%
91	Jens Iverson. "<i>Jus Post Bellum</i>: The Rediscovery, Foundations, and Future of the Law of Transforming War into Peace", Brill, 2021 Crossref	7 words — < 1%
92	"Der Schutz des Individuums durch das Recht", Springer Science and Business Media LLC, 2023 Crossref	6 words — < 1%
93	"Human Rights in Turmoil", Brill, 2006 Crossref	6 words — < 1%

---

94 Cordula Droege. "The Interplay between International Humanitarian Law and International Human Rights Law in Situations of Armed Conflict", Israel Law Review, 2014 6 words — < 1%
Crossref

---

95 Jan Römer. "Killing in a Gray Area between Humanitarian Law and Human Rights", Springer Nature, 2010 6 words — < 1%
Crossref

---

96 orca.cardiff.ac.uk 6 words — < 1%
Internet

EXCLUDE QUOTES OFF
EXCLUDE BIBLIOGRAPHY OFF

EXCLUDE SOURCES OFF
EXCLUDE MATCHES OFF